

GASILEC

STROKOVNO GLASILO SLOVENSКИH
GASILCEV IN SLUŽBENO GLASILO
GASILSKE ZAJEDNICE DRAVSKE BANOVINE

LETO XLIII

UREDIL KRAMBERGER FRANJO

Kazalo

Tehnično-strokovni članki:

Nastopi na kongresu	8, 38, 127, 180, 181,	212
Navodila za preprečenje in gašenje požara	18, 52,	73
Gasilska strategija	26, 55, 83, 131, 157, 193, 217, 335, 368,	407
O zaščiti pred napadi iz zraka	59, 91, 138, 171, 296,	351
Reševanje iz vode	119, 165, 185, 225,	339
Navodila za vaje z maskami		162
Gasilstvo v pasivni brambi po novih predpisih		288
Sodobna gasilska taktika		291
Vestnik obrambe pred napadi iz zraka 91, 138, 171, 201, 235, 296,		
	346,	376
Pravilnik o gasilski službi pri pasivni brambi		389
Funkcija odborov za zaščito pred napadi iz zraka		417
O vzgoji za pasivno brambo		419

Razni članki:

Naš visoki pokrovitelj	1,	243
Nova pota		33
Veliki praznik		34
Črna pri Prevaljah		81
Krajevna požarno policijska oblastva		89
Naše važne naloge		97
Poročila na skupščini	100,	153
Dve armadi		145
Ptujsko cehovstvo in požarni redi		169
Ciril in Metod		177
Na gasilski kongres!		209
Iz zgodovine mariborske gasilske župe		223
Izjave odličnikov za gasilski kongres	245—	249
Od zagrebškega do ljubljanskega kongresa		250
Tehnička organizacija vatrogastva kraljevine Jugoslavije		253
Značaj i stanje organizacije vatrogastva u kraljevini Jugoslaviji		255
Vatrogastvo Vrbaske banovine		260
Vatrogastvo u Drinskoj banovini		261
Vatrogastvo u Primorskoj banovini		263
Vatrogastvo u Vardarskoj banovini		265
Vatrogastvo župe Zemun-Beograd-Pančevo		269
Slovensko gasilstvo		270
Naše bodoče delo		279
Kako smo se pripravljali za II. jugoslovanski gasilski kongres		282
Spomini na gasilski kongres 1930		285
Rojstni dan kralja Petra II.		303
Gasilski kongres (poročilo o poteku)		304
Nekaj sličic s kongresa		327
Smo pripravljeni?		351

Zavarovalstvo in gasilstvo	359
Pasivna bramba	361
Prvi december	383
Jezik — narodnost — država	385
Ob koncu leta 1939	426

P e s m i :

Državna himna	242
Gasilska	244
Klic	192

S l u ž b e n e v e s t i :

Vesti starešinstva gasilske zveze 2, 35, 66, 99, 146, 178, 214, 353,	384
Vesti starešinstva gasilske zajednice 3, 38, 66, 99, 146, 179, 357,	384, 416
Gasilski kongres v Ljubljani 3, 8, 38, 115, 129, 152, 180, 210, 215,	304
Kolekovanje vlog na državna oblastva	2, 179
Takse na prireditve	2, 179, 215
Tombole in srečolovi	216, 358
Gasilski tečaji	3, 38, 67, 68
Gasilski kongres v Ljubljani 3, 8, 38, 115, 129, 152, 180, 210, 215,	304
Takse za gasilske avtomobile	38, 100
Odlikovanje	41, 66, 353
Dopusti poslovalcev v višjih gas. edinicah	66
Nezgodno zavarovanje	99
Samopomoč	9, 100, 146, 217
Nabavljalna zadruga	117
Mladi gasilci (poslovnik odseka)	147
Samarijansko delo (pravilnik o pouku)	148
Poročilo o skupščini	100, 153
Delovna obleka samarijank	156
Vadnik za orodje	178
Nabava brizgaln in čelad	178
Protiplinske maske	179
Loterija ob kongresu	182, 330
Pravilnik o zaščiti pred napadi iz zraka . 201, 235, 346, 355, 376,	406
Rdeči križ	234
Gozdni požari	355
Banovinski pododbor za gasilsko službo	357
Pasivna bramba	357, 384
Oprostitve gasilcev od vojaške službe	358
Točenje alkoholnih pijač pri prireditvah	358
Oprostitve od vaj obvezne telesne vzgoje	384
Pravilnik o gasilski službi pri pasivni brambi	389
Bencin za motorke	416
Razno 2, 35, 66, 99, 146, 178, 214, 353, 357, 359, 384,	416

To in ono :

Za spomin: Bogataj Vinko 157, Bohinc Franc 368, Bornšek Stefan 9, Drobež Alojz 75, Hameršak Alojz 8, Kelvišar Ivan 158, Kolarič Franc 74, Kosi Matelj 74, Kovač Peter 335, Krhlikar Franc 75, Lajovic Franc 8, Malovašič Janez 119, Marin Ivan 74, Marolt Lovro 120, Pukl Ivan 218, Smole Franc 53, Straus Franc 52, Stuklaj Peter 185, Šuštaršič Janez 119, Vezer Geza 73, Viršič Peter 368, Zeleznikar Janez 158, Žerdin Martin 185	Gozdni požari 123, 167, 189, 200
Pomembni spominski dnevi 10, 53, 76, 120, 159, 186, 219, 225, 335, 369	Gasilstvo v Nemčiji 124
Veliki požari 13	Napadi iz zraka 125
Boj proti požigalcem 14	Bramba proti letalom 126
Od kdaj poznamo milo 29	O kihanju 131
Narodna sramota 40	Stražarji zdravja 153, 165
O modernem zdravljenju z vodo 56, 83	Bakterijska vojna 167
Z električno gase požare 79	Samarijani šmarje pri Ljubljani . 184
Gas. župa Dravograd 87	Ptice zažgale gozd 191
Nenavadni vzrok požara 88	Dva gas. veterana 192
	Novo mesto, gasilstvo v starih časih 193
	40 let čete Kaplja 229
	Streljanje zažgalo celo vas 338
	Zdravilo proti morski bolezni . . . 339
	Prvi bombni napad iz zraka 341
	Kaj zanima angleške gas. častnike 373
	Razno 18, 38, 341, 343, 383
	Novo sredstvo za gašenje požarov . 407
	Tanki v vojni 408
	Današnje letalstvo — bombniki . . 410
	Vatikanu ni treba zaklonišč 414
	Gozdni požari 1939 414

VII, A, 35.419, a

GASILEC

VSEBINA: SNOV ZA GASILSKI KONGRES V LJUBLJANI
1939 — GASILSKA STRATEGIJA — SEZNAM GASILCEV,
KI SO POLOŽILI POVELJNIŠKI IZPIT

Uredništvo in uprava razglašata

Prispevke za list je treba pošiljati izključno na naslov: »Uredništvo 'Gasilca', Maribor, Koroška cesta 5«; za prispevke, ki so bili poslani ali oddani na drug naslov, uredništvo seveda ne odgovarja.

Uredništvo prosi vse čitalce, da pošiljajo napisane sestavke o gasilskih dogodkih v njihovih krajih, o večjih požarnih in drugih nesrečah, o izrednih dogodkih v gasilskih edinicah in njihovih proslavah, o dobrih in zglednih članih ter njihovih jubilejih itd. — Vsi taki prispevki se bodo objavljali na robu drugih člankov.

Fotografije in slike, ki jih pošljete uredništvu, naj bodo jasne in v brezhibnem stanju. Člani naj bodo na slikah v pravilni uniformi. Objavljali bomo le one slike o članih, ki bodo vsaj 6×9 cm velike.

Napišite na fotografije in slike, koga ali kaj predstavljajo in pa naslov pošiljatelja!

Pridobite med člani čimveč novih naročnikov! Za vsakih 10 novih naročnikov, ki so plačali naročnino, Vam bomo pošiljali list celo leto zastonj.

Plačajte takoj naročnino za L 1939. in morebiti zaostalo naročnino od lani ali iz prejšnjih let! — (Poštne čekovne položnice št. 17.250.)

Gasilska nabavljalna zadruga v Ljubljani, Tyrševa cesta 29

Vse gasilske potrebščine:

**cevi, obleke, opreme, orodje, zastave
dobite po ugodnih plačilnih pogojih**

Strokovnjaške nasvete Vam daje

Gasilska Nabavljalna zadruga

Skrbi tudi Ti za napredek slovenskega gasilstva! Naroči si »Gasilca«! Daj ga drugim čitat!

Naš visok pokrovitelj

kraljevič Tomislav je bil rojen 19. januarja 1928. v Beogradu kot drugi sin kralja Aleksandra I. Zedinitelja in kraljice Marije. Sedaj je v 11. letu starosti in je torej okoli pet let mlajši od svojega brata Njeg. Vel. kralja Petra II.

Mladega kraljeviča Tomislava je že njegov oče, blagopokojni kralj Aleksander I. postavil za pokrovitelja jugoslovanski gasilski armadi. Vedno je bilo jugoslovansko gasilstvo ponosno, da je kraljev sin in kraljev brat njegov najvišji priporočnik in pokrovitelj. Tudi se jugoslovansko gasilstvo zaveda, kaj zanj pomeni pokroviteljstvo našega mladega kraljeviča in čuti vedno in o vsaki priliki hvaležnost in globoko spoštovanje do kraljevskega doma, svojega kralja in svojega mladega pokrovitelja.

Velike so naše dolžnosti po predpisih zakona o organizaciji gasilstva, po pravilih gasilske službe in po drugih predpisih. Pokroviteljstvo kraljeviča Tomislava pa nam gasilec nalaga še izredne dolžnosti. Vsak dober Jugoslovani ceni in visoko spoštuje vse člane kraljevskega doma Karadjordjevičev, mi gasilci pa smo dolžni še globlje spoštovanje.

Gasilci smo in moramo biti že po svoji službi resni in zreli možje. Kot možje presojujamo dogodke v svoji domovini. In naša resna sodba je, naše najgloblje in neomajno prepričanje nam pravi, da je naš kraljevski dom za Jugoslavijo največji blagoslov. Brez svoje kraljevske hiše Karadjordjevičev si Jugoslavije ne moremo predstavljati, brez njih ni več Jugoslavije.

Mi gasilci vemo, kaj pomeni vodstvo in da je dobro vodstvo pri vsakem delu nujno potrebno. Karadjordjeviči vodijo Jugoslavijo premišljeno, modro in enotno; po njihovem modrem vodstvu je bila naša država ustvarjena in pod njihovim vladarstvom se je okrepila in utrdila. Zato mi zaupamo in moramo zaupati našemu kraljevskemu domu.

Naš visoki pokrovitelj kraljevič Tomislav je član kraljevskega doma. Mi vemo, da tudi njega kot kraljevega brata čakajo posebne naloge. — V svojem mladem pokrovitelju vidimo že sedaj bodočega modrega in močnega pomočnika kralju Petru II. — Mi gasilci pa smo in bomo vedno zvesti pomočniki svojemu pokrovitelju kraljeviču Tomislavu in njegovemu zvišenemu bratu kralju Petru II.

Našemu mlademu pokrovitelju kraljeviču Tomislavu naj da Vsemo-gočni zdravje in mnogo veselja v njegovih letih, da bo zbral dovolj moči za velike naloge, ki ga čakajo.

Vsi slovenski gasilci pa: »Na pomoč!« našemu visokemu pokrovitelju kraljeviču Tomislavu!

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Ministrstvo vojske in mornarice je imenovalo za svojega zastopnika v upravi Gasilske zveze pehotnega podpolkovnika Jančiča Čedomira na mesto dosedanjega svojega predstavnika, topniškega polkovnika Stojičevića Aleksandra.

Spominska knjiga o dvajsetletnici Jugoslavije, ki je izšla pred kratkim v Beogradu, se priporoča vsem župam in četam. Knjiga stane 160 din in se naroča pri upravi »Spomen-knjige 1918—1938« v Beogradu, Djordja Vašingtona ulica br. 3. (Gasilska zveza št. 3632 od 14. 12. 1938; Gasilska zajednica Dravske banovine v Ljubljani št. 5931 od 17. 12. 1938.)

Kolkovanje vlog na državna oblastva. — Gasilska zveza je s svojim razpisom št. 76 od 12. 1. 1939 objavila vsem Gasilskim zajednicam obvestilo ministrstva za telesno vzgojo naroda od 10. 1. 1939 št. 10.868/38, ki se glasi:

»Glede na spis tega ministrstva O št. 8005/38 in na prošnjo Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije št. 2668 od 22. 8. 1938, naj se izda pojasnilo, ali morajo gasilske ustanove vloge, ki jih predlagajo državnim oblastvom v gasilskih službenih zadevah, kolkovati po tar. post. zakona o taksah, je izdalo ministrstvo financ s svojim razpisom št. 75.898 od 8. 11. 1938 na podlagi določil čl. 43. zakona o taksah sledeče pojasnilo: *Vloge, ki jih gasilske ustanove v javnem interesu in po svojih gasilskih službenih poslih, predpisanih v zakonu o organizaciji gasilstva od 15. 7. 1933, predlagajo državnim oblastvom, niso podvržene taksi po predpisih točke 1. člena 6. zakona o taksah. Za vse ostale vloge, ki niso take narave, je treba takso plačati...*« (Gasilska zajednica v Ljubljani št. 301 od 14. 1. 1939.)

Takse na prireditve. Gasilska zveza je s svojim razpisom od 12. januarja 1939 št. 70 objavila vsem zajednicam dopis ministrstva za telesno vzgojo naroda od 10. 1. 1939, O št. 10.790 sledeče vsebine:

Na osnovi § 100 finančnega zakona za l. 1938/39 je ministrski svet predpisal sledečo

uredbo

o spremembi in dopolnitvi tar. post. 99a zakona o taksah.

§ 1.

V 1. odstavku, točka prva tarif. post. 99a zakona o taksah se črtajo besede: »... in javni nastopi ter tekme športnih društev.«

Drugi odstavek točke 1. tar. post. 99a zakona o taksah se črta.

V prvem odstavku točke 3. pripombe 4. k tar. post. 99a zakona o taksah se po besedah »javni nastopi« doda: »... in tekme viteških, športnih...«

Takse, ki so za omenjene svrhe že plačane, ne bodo povrnjene.

§ 2.

Ta uredba stopi v veljavo in dobi obvezno moč tistega dne, ko bo razglašena v Službenih novinah.

Gornja uredba je bila razglašena v Službenih novinah št. 163 od 22. 7. 1938 na str. 913 pod M. S. št. 703 od 30. 6. 1938.

Iz določil te uredbe o spremembi in dopolnitvi tarif. post. 99a zakona o taksah sledi, da so vse gasilske organizacije v državi oproščene plačevanja takse po tarif. postav. 99a zakona o taksah za koncerte, zabave in javne nastope, ki jih prirejajo.

Ministrstvo naroča, naj se gornje objavi vsem gasilskim organizacijam v državi na znanje in ravnanje, zveza pa naroča, da se objavi v gasilskih listih.

Vesti starešinstva Gasilske zajednice

Iz seje osred. odbora 29. 12. 1938.

Gasilska šola v Ljubljani postaja stvarnost. Zajednica išče primeren prostor, kjer naj bi ta naša prva šola v državi stala, dobila je tudi že zagotovilo za neki prostor.

Gasilski tečaji v l. 1938. so pokazali izredno lepe uspehe; prisostvovalo jim je 675 gasilcev, od katerih je napravilo poveljniške izpite: 233 z odličnim in 338 z dobrim uspehom. 68 tečajnikov izpita ni opravilo, od teh jih pa ima 60 ponavljalne izpite. Tečaji se bodo v januarju in februarju nadaljevali.

Gasilska razstava o priliki letošnjega ljubljanskega gasilskega kongresa bi naj bila organizirana od zveze in bi naj pomenila prvi začetek stalne gasilske razstave. Gasilska zveza je v načelu že na to pristala.

Tečaji za nastope pri kongresu so se vršili in se še bodo vršili po vseh župah. Na vseh tečajih bosta poučevala dva posebna zajedničina učitelja.

Uredništvo »Gasilca« je bilo s 1. jan. 1939 poverjeno tov. Krambergerju v Mariboru, ki je dejansko te posle že dalje časa opravljal.

»Samarijan« in *»Gozdni požari«*, o čemer je »Gasilec« v l. 1938. objavljaj članke, bodo izšli v posebnih knjižicah, ki so že v tisku.

Uspehi na tečajih (V nadaljevanje str. 309 »Gasilca« št. 10 iz leta 1938.)

Po zadnjih štirih tečajih, ki so bili v Ljubljani od oktobra do konca leta 1938., so položili pred komisijo Gasilske zajednice za dravsko bano vino v Ljubljani naslednji gasilci poveljniške izpite:

Gasilska župa sreza Črnomelj.

Z odličnim uspehom:

Ime in priimek	Čin	Prost. gasilska četa
Matkovič Josip	tajnik	Tanča gora
Vrščaj Franc	gasilec	Maverlen
Stezinar Anton	gasilec	Semič

Z dobrim uspehom:

Črnič Alojz	gasilec	Adlešiči
Pečarič Martin	blagajnik	Drašiči
Butala Jože	gasilec	Petrova vas
Kobe Ivan	poveljnik	Radence
Molec Marko	poveljnik	Podgora-Zagorac
Starešinič Matija	gasilec	Preloka
Vraničar Franc	poveljnik	Slamna vas

Gasilska župa sreza Kamnik.

Ime in priimek

Čin

Prost. gasilska četa

Z odličnim uspehom :

Baloh Franc	oddelni vodja	Zg. Tuhinj
Barlič Janez	pov. namestnik	Peče
Dimc Alojz	poveljnik	Ihan
Dimec Pavle	poveljnik	Loka pri Mengšu
Homar Tomo	podstar. gas. župe	Sela
Lebar Anton	pov. namestnik	Studenec
Ludoviko Peter	poveljnik	Čemšenik
Šarc Jakob	poveljnik	Lukavica-Brdo
Žumer Jože	član	Polje pri Vodica
Tratnik Ivan	rojnik	Domžale

Z dobrim uspehom :

Drole Anton	pov. namestnik	Srednja vas
Podbelšek Janez	poveljnik	Češnjice
Sešek Ciril	pov. namestnik	Radomlje
Vehovec Franc	član	Moravče
Zore Anton	poveljnik	Vir
Čretnik Valentin	rojnik	Krašnja
Ramovž Franc	gasilec	Sinkov turn

Gasilska župa sreza Kočevje.

Z odličnim uspehom :

Lesar Alojz	poveljnik	Ribnica
Klun Franc	pov. namestnik	Nemška vas
Kozina Janez	tajnik	Jurjevica

Z dobrim uspehom :

Šilc Ludvik	gasilec	Sušje
Škrlj Franc	oddel. vodja	Rob
Dren Anton	gasilec	Ponikve
Hren Alojz	gasilec	Kompolje
Košmerlj Alojz	poveljnik	Gora
Gruber Franc	poveljnik	Koče

Gasilska župa sreza Kranj.

Z odličnim uspehom :

Verlič Alojz	gasilec	Smlednik
Bajželj Jože	poveljnik	Stražišče
Tome Matija	rojnik	Preddvor

Z dobrim uspehom :

Hrasti Ivan	poveljnik	Breg
Kuralt Ivan	poveljnik	Cerklje
Novak Stanko	gasilec	Trboje
Dornig Anton	tajnik	Tržič
Poklukar Jože	poveljnik	Bistrica-Žeje

Gasilska župa sreza Krško.

Ime in priimek Čin Prost. gasilska četa

Z odličnim uspehom :

Selak Franc tajnik Bučka

Z dobrim uspehom :

Granda Jože	podpoveljnik	Dobrava ob Krki
Mojstrovic Anton	poveljnik	Grmovlje
Repše Stanko	tajnik	Št. Janž na Dolenjskem

Tečajniki, vodstvo in predavatelji na gasilskem tehničnem tečaju v Ljubljani
od 16. do 20. decembra 1938.

Gasilska župa sreza Laško.

Z odličnim uspehom :

Hlastan Slavko poveljnik Trbovlje-trg

Gasilska župa sreza Litija

Z odličnim uspehom :

Grom Jože	oddel. vodja	Sv. Jurij pod Kumom
Skubic Martin	gasilec	Štangarske poljane
Jarnovic Franc	poveljnik	Št. Lambert
Zorec Gaber	poveljnik	Št. Vid pri Stični
Zupančič Alojz	gasilec	Kresnice

Z dobrim uspehom :

Gioahim Anton	poveljnik	Polica
Flisek Viktor	tajnik	Šmartno
Kovač Franc	orodjar	Tirna-Roviše
Zupančič Ivan	trobentač	Medija-Izlake
Bregar Ignac	gasilec	Muljava
Vodenik Franc	rojniki	Polšnik
Podržaj Franc	poveljnik	Krka

Gasilska župa Ljubljana-mesto.

Z odličnim uspehom :

Mežek Franc	tajnik Gas. zajed.	Ljubljana
Vider Leopold	podpoveljnik	Ljubljana-severni del
Pristovšek Stanko	poveljnik	Ljubljana-mesto
Šlechta Srečko	rojnikov nam.	Ljubljana-severni del

Gasilska župa sreza Ljubljana-okolica.

Z odličnim uspehom :

Istenič Vinko	trobentač	Stanežiče
Mlakar Anton	tajnik	Žažar
Sluga Franc	poveljnik	Notranje gorice
Avsec Alojz	pov. namestnik	Dol-Beričevo
Babnik Franc	poveljnik	Črnuče
Kušar Karol	poveljnik	Ježica
Šipelj Anton	pov. namestnik	Malo Mlačovo
Modic Franc	tajnik	Tomišelj-Brest.
Presetnik Ivan	rojniki	Stožice

Z dobrim uspehom :

Istenič Ignac	tajnik	Vrzenec
Mavec Matevž	gasilec	Golo
Mazi Janez	poveljnik	Iška vas
Zabukovec Alojz	rojniki	Škofljica
Zajc Ivan	predsed. nadz. odb.	Zadobrova
Filipič Ivan	oddel. vodja	Log
Potokar Franc	pov. namestnik	Luče
Trontelj Anton	orodjar	Lipoglav
Sirnik Jože	gasilec	Rašica

Gasilska župa sreza Logatec.

Z odličnim uspehom :

Ponikvar Jože	orodjar	Velike Bloke
Staržičar Anton	blagajnik	Kožljek
Vidrih Mirko	gasilec	Rake

Ime in priimek Čin Prost. gasilska četa

Z dobrim uspehom :

Zakrajšek Franc	poveljnik	Ravnik
Bogataj Anton	poveljnik	Dobračeva

Gasilska župa sreza Novo mesto.

Z odličnim uspehom :

Markovič Ludvik	oddel. vodja	Podturn
Juran Josip	poveljnik	Črmošnjice
Makše Ivan	poveljnik	Mirna peč
Vovk Viktor	gasilec	Dvor
Zupančič Janez	gasilec	Gorenji vrh
Huč Silvester	gasilec	Trebnje

Z dobrim uspehom :

Slak Franc	poveljnik	Gornji vrh
Kotar Franc	pov. namestnik	Vel. Loka
Keglovič Anton	gasilec	Šmarjeta
Miklič Janez	poveljnik	Čatež
Šinkovec Franc	gasilec	Dol. Mokropolje
Kump Jože	poveljnik	Štale
Bele Anton	poveljnik	Šmihel
Bernard Bruno	povelj. namestnik	Novo mesto
Čeh Alojz	gasilec	Doberniče
Pavlič Franc	poveljnik	Orehovica
Šinkovec Ivan	gasilec	Ambrus

Gasilska župa sreza Radovljica.

Z odličnim uspehom :

Derling Franc	poveljnik	Hlebce
Langus Ivan	gasilec	Ljubno
Poklukar Franc	poveljnik	Gorje pri Bledu
Šolar Martin	blagajnik	Stara Fužina

Z dobrim uspehom :

Cuznar Lovro	poveljnik	Podkoren
--------------	-----------	----------

Gasilska župa sreza Škofja Loka.

Z odličnim uspehom :

Šmid Matija	poveljnik	Selca
-------------	-----------	-------

Z dobrim uspehom :

Benedičič Jože	gasilec	Železniki
Ušeničnik Lovro	poveljnik	Trebija

Hameršak Alojz,

soustanovitelj in član p. g. č. Sv. Urban-Desenci v ptujski župi, je umrl dne 13. decembra 1938. že od rane mladosti se je udeleževal v javnem življenju domače župnije in občine ter je leta 1906. ustanovil pri Sv. Urbanu slovensko bralno društvo, ki mu je bil do smrti predsednik. Radi svojega narodnega prepričanja je bil med svetovno vojno preganjan.

Bil je soustanovitelj ter dolgo let tajnik domače posojilnice in predsednik odbora za postavitev društvenega doma. Trije rajnikovi sinovi se pridno udeležujejo v gasilskih organizacijah. — Pokojnemu Hameršaku naj sveti večna luč!

Lajovic Franc

iz Litije, častni član bivše jugoslovanske gasilske zveze, je umrl dne 23. novembra 1938. Po svojem navdušenju za gasilstvo ni bil znan samo v litijemskem okraju, ampak tudi po naši širni slovenski domovini. Njegove zasluge na gasilskem polju so bile velike. Gasilska zajednica je spoštovala njegovo delo in ga bo imela zapisanega kot zvestega in neumornega gasilskega

Gasilski kongres za leto 1939

Dodatek k tekmovalnemu redu za tekme rojev

K točki 26 tekmovalnega reda se doda še točka 26 a, ki se naslednje glasi:

26 a. Če mora kateri tekmovalec roja zaradi nenadne slabosti ali nezgode opustiti nadaljnje tekmovalje, tekmuje roj z znižanim številom članov naprej in se ocenjuje kakor celotni roj po točki 25. in 26. tekmovalnega reda. Od števila doseženih točk, ki jih prejme roj, se odbijeta za vsakega manjkajočega člana v vsaki panogi, v kateri ne tekmuje, po dve točki.

Naraščajske proste vaje za gasilski kongres l. 1939.

I. v a j a :

- I. 1. Z levico skozi odročanje vzročiti, dlan naprej;
2. z desnico skozi odročanje vzročiti, dlan naprej;
3. z levico predročiti, dlan dol;
4. z desnico predročiti, dlan dol.
- II. 1. Počep;
2. vzravnavna;
3. predklon, vzročiti, dlani not;
4. odročiti.
- III. 1. Vzklon;
2. izpad z desno v desno, priročiti;
3. spojeno z desnico veliki dolni čelni lok do odročanja gor, dlan naprej;
4. drža.
- IV. 1. Priročiti z desnico, pol obrat na levo, na petah leve in prstih desne in spojeno poklek na desni, vzročiti ven, dlani naprej;
2. predklon, skozi predročanje zročiti, dlani gor;
3. vzravnavna, vzklon, skozi predročanje vzročiti, dlani naprej;
4. prinožiti desno k levi do petne stoje, skozi odročanje priročiti s ploskom.

Vaja se izvaja štirikrat.

II. v a j a :

- I. 1. Z desnico predročno upogniti gor, pest, dlan naprej;
2. z levico predročno napogniti gor, pest, dlan naprej;
3. z desnico vzročiti;
4. z levico vzročiti.

- II. 1. Pest odpreti, dlani naprej;
2. vzročiti not, pesti (prijem za vrv, desno pest nad levo);
3. počep, roke upogniti priročno not (pesti ostanejo);
4. drža.
- III. 1. Čepna opora;
2. poskok, ležna opora za rokama;
3. sklecna opora, levo visoko zanožiti, trup vleknjen;
4. prinožiti levo in spojena opora.
- IV. 1. Sklecna opora, desno zanožiti;
2. prinožiti desno in spojena opora;
3. poskok v čepno oporo;
4. drža.
- V. 1. Vzravnavna;
2. izpad z desno nogo nazaj, desnico za-ročno skrbiti, izravnavna priročno pri-ročno upogniti not, pesti, levo nad desno (nategnjena vrv);
3. drža;
4. drža.
- VI. 1. Pol obrat na desno na obeh nogah do razkoračne stoje, roke po najkrajši poti odročiti, dlani gor;
2. križna stoja z desno nogo pred levo, vzročiti not, pesti, desnico pred levico (prijem toporišča sekirice);
3. cel obrat v levo na prstih obeh nog do petne stoje;
4. desnico priročno upogniti, levico pred-ročno not (sekirica na desno ramo).
- VII. 1. Suniti v vzročenje, pesti ostanejo, ves čas desnica pred levico;
2. zasuk trupa v levo, izpad z levo nogo v levo, predklon in zamah v predroče-nje dol, pesti ob levem kolenu not;
3. vzravnavna, vzklon, zasuk trupa v desno do razkoračne stoje, roke priročiti not, pesti ostanejo;
4. levo prinožiti, obe roki priročno upog-niti — desnico pred levico, sekirico na levo ramo.
- VIII. 1.—2. Kot takt VII., samo v nasprotno stran;
3. pol obrat v levo do zanožne stoje z desno, skozi predročenje vzročiti, dlani not;
4. s prinoženjem desne petna stoja, skozi predročenje priročiti.

Vaja se izvaja dvakrat.

delavca. — Pogreba dne 25. novembra se je ude-ležilo posebno odposlan-stvo zajednice.

Umrli so:

Anton Urbas, p. g. č. Dol. Logatec, rojen 1893, umrl 29. V. 1938; **Franc Partl**, p. g. č. Gorica o. Dreti, rojen 1870, umrl 25. V. 1938; **Jožef Lukman**, p. g. č. Vransko, roj. 1864, umrl 21. VI. 1938; **Jurij Jurman**, p. g. č. Vič-Glince, rojen 1877, umrl 25. VI. 1938; **Matija Slane**, p. g. č. Ro-salnice, roj. 1880, umrl 22. VI. 1938; **Ferd. Do-ganoc**, p. g. č. Vel. La-šče, r. 1863, umrl 23. V. 1938; **Andrej Arko**, p. g. č. Sodražica, r. 1869, umrl 23. VII. 1938; **Fr. Kociper**, p. g. č. Hardek, roj. 1864, umrl 6. VIII. 1938; **Franc Herga**, p. g. č. Dornova, rojen 1859, umrl 10. IX. 1938; **Franc Marčič**, p. g. č. Rače, rojen 1869, umrl 15. X. 1938; **Jožef Škerlj**, p. g. č. Novo mesto, r. 1854, umrl 23. X. 1938; **Franc Lajovic**, p. g. č. Litija, roj. 1854, umrl 23. XI. 1938.

Svojcem vseh je upra-va »Samopomoči« izpla-čala posmrtnino po 1000 dinarjev. — Ker je iz-plačala uprava »Samo-pomoči« v letu 1938. po-smrtnino tudi po 13. XII. 1937 pri p. g. č. Gorica ob Dreti umrlem tov. F. Cajnarju, je bilo torej izplačanih v letu 1938. skupaj 30 posmrtnin po 1000 din, to je 30.000 din.

Bornšek Stefan, gasilski veteran, 75 letnik

Od takrat, ko se je Bornšek Stefan, posest-nik na Sp. Hudinji pri Celju, rodil na prijaznem gričku Prekorje, občina Škofjavid, je 5. decem-bra 1938 poteklo 75 let. Že v mladih letih je zgu-bil starše ter se v Tre-merjih pri Celju izučil

čevljarstva. Ko je odslužil vojaški rok, je služboval v raznih krajih, nato se je pa posvetil domačiji in kmetijstvu. Pred vojno, leta 1912., je z nekaterimi še živečimi gasilci pomagal ustanoviti gasilsko društvo v Gaberju pri Celju, pri katerem še vedno krepko in agilno sodeluje. Tov.

Štefanu Bornšku iskreno častitamo k 75 letnici in mu želimo še mnogo zdravja!

Pomembni spominski dnevi

O Božiču leta 800. je bil v Rimu kronan za cesarja Karel Veliki. Od takrat do danes je preteklo dobro tisočletje. Tudi Slovenci, ki so bili v vednih stikih z Bavarci in pozneje s Franki, so bili v Karlovi državi. Njegov sin Ljudevit Požunski ni bil krepak vladar. Zlasti mnogo skrbi so mu delali njegovi sinovi, ki so ga slednjič tudi odstavili. Po njegovi smrti so si trije sinovi v pogodbi v Verdunu (l. 843.) državo razdelili. Vzhod je dobil Ljudevit Nemški in z vzhodom skupaj tudi naše slovensko ozemlje.

1. jan. 1863 je bila v Zedinjenih državah Severne Amerike proglašena osvoboditev sužnjev. Glavno zaslug za osvo-

Rajalni pohod, defilacija, pozdrav, nagovor in razhod gasilstva ob priliki nastopa ob gasilskem kongresu na Stadionu

Kot zadnja točka gasilskih prireditev in nastopov na Stadionu se vrši rajalni pohod in defilacija gasilcev z vsemi prapori na čelu.

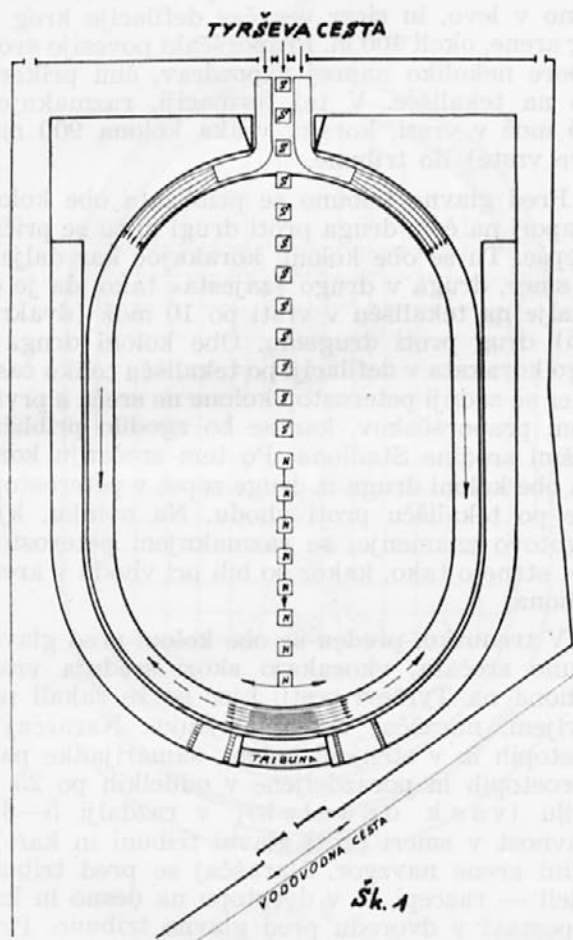
Defilacija bo učinkovala prav posebno še radi tega, ker se bo vršila tako rekoč skoro mimo vsakega gledalca na Stadionu, obenem pa pred vsemi v defilaciji nastopajočimi gasilci samimi, ki se bodo kot v zadnji pozdrav in slovo, preden se razidejo domov, v mimohodu drug drugega videli in pozdravili. V tej zadnji točki se bo naša gasilska armada v strunnem paradnem koraku z vsemi prapori na čelu pokazala v vsej svoji moči in disciplini pred vsemi domačimi odličniki kakor tudi pred številnimi zastopniki inozemskih organizacij.

Morda izgleda na prvi pogled način izvedbe — nastopa — razstopa po defilaciji malo težak, kompliciran, toda temu ni tako. Treba bo samo nekoliko pazljivosti in vaje, pa se bo vse skupaj točno, gladko in brez napak lepo izvedlo. Predvsem opozarjamo, da pridno in mnogo vadite v korakanju, saj sestoji zadnja točka skoro sto procentov samo od gibanja, to je v korakanju in zavijanju. Da bo ta zadnja točka uspela, to je, da se izvede defilacija gasilstva z razstopom itd. po tem načinu, bo potrebno skupne župne vežbe. Kako in na kakšen način se bodo te župne vežbe izvršile, o tem se bo sklepalo pri sejah kongresno-tehničnega odbora, kateri bo za te vežbe izdelal natančen načrt.

V naslednjem podajamo k zadnji točki nekoliko razlage k posameznim slikam v svrhu lažjega razumevanja.

Zbirališče. Za razne formacije gasilstva pri defilaciji na Stadionu naj bi se udeležilo največje število naših članov, to je, da bi dosegli število 1800 članov, kateremu bi se prištel še rezervno 400 članov za morebitno izpopolnitev, če se bo pokazala potreba, to pa le v primeru, da ne bi bilo zadostnega števila belo oblečenih samarijank. Na posebnem zbirališču nasproti Stadiona se mora vsa ta masa gasilcev postaviti v dve enaki koloni po 900 mož, in sicer v peterostope — vrsta po pet mož. Vsaka kolona šteje 180 vrst, peterostopov, ki pa morajo biti zopet odštete v skupine po 25 mož, to je skupno 36 skupin po 25 mož, katerih vsaka ima svojega poveljnika — vodnika — ki pa je v

tem številu (25) že vpoštet. Ta poveljnik — vodnik — čete stoji v prvem peterostopu na desnem krilu. Akoravno sta obe koloni točno prešteti in porazdeljeni po 25 mož, vsaka s svojim poveljnikom — vodnikom —, ne sme biti to v koloni nikjer vidno. Kolona mora izgledati na zunaj kakor bi stalo v njej le 180 peterostopov lepo drug za drugim in nič drugega.

Obe koloni sta nato porazdeljeni — samo odšteti — v podkolone po 6 in 7 skupin po 25 mož s svojim vodnikom, ki pa se pridružijo tem kolonom šele po defilaciji, in sicer pri razstopu.

Skica 1. Na dano znamenje se obe koloni z vsemi prapori na čelu, strnjeni v peterostopu, v

boditev ima tedanji ameriški predsednik Abraham Lincoln (izg. Linkn). Koliko so črnici pred osvoboditvijo trpeli, nam pretresljivo opisuje roman »Stric Tomova koča«.

4. jan. 1797 je izšel prvi slovenski časopis, Vodnikove »Lublanske Novice«. Bilo je to v dobi največjega razmaha francoske revolucije.

6. jan. 1929 je bila objavljena znana januarska ustava.

7. jan. 1844 je bil v Hrvači pri Ribnici rojen veliki jezikoslovec o. Stanislav Škrabec. Slovenski jezik je Škrabec izredno obogatil.

8. jan. 1918 je objavil ameriški predsednik W. Wilson znanih »14 točk«, ki vsebujejo vojne cilje Amerike, oziroma mirovne pogoje. Med njimi zahteva 10. točka »svoobodno možnost za samostojen razvoj avstro-ogrskih narodov«.

9. jan. 1856 je bil rojen pesnik Anton Aškerc.

10. jan. 1920 je bila ustanovljena Zveza narodov, ki ima svoj sedež v Ženevi v Švici.

18. jan. 1871 je bilo v Versaillesu (izg. Verzaju) pri Parizu obnovljeno nemško cesarstvo. Prvo nemško cesarstvo je trajalo od l. 962. do l. 1806.; imenovalo se je »sveto rimsko cesarstvo nemške narodnosti«, pozneje pa zaradi svoje častitljive starosti »tisočletno cesarstvo«. Pričelo se je z Otonom Velikim, enim izmed naslednikov prej imenovanega Ljudevita Nemškega, končalo se je s Francem II. Obnovljeno cesarstvo je trajalo do zaključka svetovne vojne, do leta 1918. Zadnji cesar je bil Viljem II., ki živi sedaj v izgnanstvu na Nizozemskem. Hitlerjanstvo vidi

v sedanji državi tretjo veliko dobo in pravimo nemški državi zato sedaj po nemško »tretji raj«.

19. jan. 1876 je bil rojen pesnik Kette Dragotin.

23. jan. 1878 je bil rojen pesnik Oton Župančič.

25. jan. 1348 je bil v naših krajih močan potres. Na Koroškem se je zrušila vsa južna plat Dobrača in je pokopala pod seboj mnogo vasi. Kmalu po potresu je prišla iz Italije k nam kuga in je nastopila s toliko silo, da so izumrle cele vasi in da je v mnogih mestih le še redki človek ostal v hiši. Zdravniška pomoč je bila brezuspešna. Bolnikom so dajali hrano s pomočjo drogov skozi okna, mrtvece so pa kar z železnimi kavli vlačili ven iz naselij in jih metali v skupno mrtvaško jamo. Prenehale so vse družinske in družabne vezi. Ljudje so zapuščali svoje delo in svoja bivališča, bežali so v gozdove ter so kot blazni begali sem in tja, skrbno se ogibajoč drug drugega, da se ne bi okužili. Obrt in trgovina sta prenehali, cele pokrajine so ostale neobdelane, ker so ljudje pomrli ali se pa v topi brezupnosti vdali brezdelju. Slednjič je kuga sama v sebi umrla. Pri nas so kugi rekli »črna smrt«. Običajno so se naredile pod pazduho velike črne bule, ki so se pa po nekaj dneh razpočile in širile strašen smrad. Bolnik je kmalu z gotovostjo umrl. Kdor je imel take bule in je kihnil, so se še prej razpočile. Ljudje so vedeli, da razpočenju sledi smrt in so rekali: »Bog pomagaj!« Zato rečemo še sedaj tako, če kdo kihne, pa večinoma ne vemo, od kdaj je to v navadi.

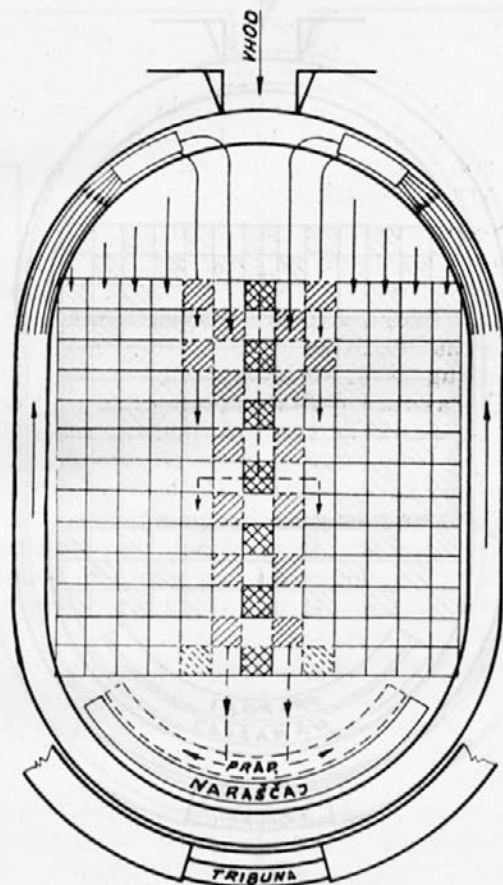
polnem koraku pomikata skozi stranska srednja vrata Stadiona s Tyrševe ceste po nasipu v areno, in sicer na tekališče, kakor je razvidno iz skice 1. Takoj po zavoju na tekališče se peterostopi razmaknejo v levo in na desno tako, da je vmes prostora še za enega moža, ter korakajo s polnim paradnim korakom — to je že defilacija — dalje. Tekališče bo lepo začrtano in zaznamovano. Pogled — pozdrav — za desno kolono je v desno, za levo kolono v levo, in sicer ves čas defilacije krog in krog arene, okoli 400 m. Praporščaki povesejo svoje prapore nekoliko naprej v pozdrav, čim prikorakajo na tekališče. V tej formaciji, razmaknjeni po 5 mož v vrsti, koraka vsaka kolona 900 mož (prve vrste) do tribune.

Pred glavno tribuno se približata obe koloni s prapori na čelu druga proti drugi in tu se prične najlepše. Tu se obe koloni, korakajoč kar dalje v isto smer, druga v drugo »zajesta« tako, da je od tu dalje na tekališču v vrsti po 10 mož (dvakrat po 5) drug proti drugemu. Obe koloni druga v drugo korakata v defilaciji po tekališču toliko časa, dokler se zadnji peterostop kolone ne sreča s prvim redom praporščakov, kar se bo zgodilo približno v višini sredine Stadiona. Po tem srečanju korakata obe koloni druga iz druge zopet v peterostopu dalje po tekališču proti vhodu. Na ovinku, kjer bo gotovo znamenje, se razmaknjeni peterostopi zopet strnejo tako, kakor so bili pri vhodu v areno Stadiona.

V trenutku, preden se obe koloni pred glavno tribuno srečata, vkorakajo skozi srednja vrata Stadiona na Tyrševi cesti, kjer so že čakali pripravljeni, naraščaj in samarijanke. Naraščaj v štiristopih in v strnjeni koloni, samarijanke pa v peterostopih in porazdeljene v oddelkih po 25 po številu (vsak oddenek), v razdalji 5–6 m naravnost v smeri proti glavni tribuni in kar po sredini arene navzgor. Naraščaj se pred tribuno razdeli — razcepi — v dvostopu na desno in levo ter postavi v dvoredu pred glavno tribuno. Prva skupina 25 samarijank pa se vstavi pred glavno tribuno na določenem mestu, prav tako vse druge, kakor je razvidno iz skice 1.

Skica 2. Obe koloni gasilcev korakata s polnim korakom dalje do kolone samarijank, ki je že razporejena na svojih mestih v sredini arene in ki so podlaga — osnova — za ves nadaljni razpored. Takoj poleg kolone samarijank zavijejo vsi

gasilci s prapori na čelu po areni navzgor, za njimi pa ostali gasilci, in sicer: prva podkolona 6 skupin po 25 gasilcev, to je 150 mož s posebnim vodnikom, ki bo že čakal na licu mesta, da vodi svojo kolono v pravilno smer in na določen prostor. Prapori se pomaknejo prav do tribune, kjer se porazdele, kakor naraščaj, v desno in levo ter postavijo

Šk. 2

v peterostope za naraščajem in s čelom proti tribuni. Prva podkolona na desni in levi se pomikata s polnim korakom ob srednji koloni samarijank navzgor ter zavzameta prostor v obliki šahovnice — enega polja —, kakor kaže skica 2. Na isti način se porazdele tudi ostale podkolone, vsaka zase pod vodstvom svojega vodnika, dokler ni vsa ploskev arene popolnoma zasedena. Po tej zasedbi

Veliki požari

Nestete so zgodbe o mestih, ki so postala žrtev plamenov. Tudi statistika je že v suhoparnih stolpcih števil skušala ugotoviti, kakšne vrednosti so uničili zgodovinski požari. Od staroveškega Rima, ki se je spremenil leta 64. pod Neronom v dim in pepel, do najnovejše marsejske nesreče in avstralskih požarov se vleče dolga veriga gorečega uničenja.

Ko je v 7. desetletju po našem štetju velik del tiberskega mesta postal plen ognja, se je zgrozil tedanji svet. Poročila iz tistega časa nam vedo natančno povedati, kateri mestni del, koliko stavb in javnih naprav je uničil rdeči petelin. Po skoraj dva tisoč letih se da ugotoviti, koliko škode je napravila ta stara katastrofa. Starorimski imperij je izgubil tedaj poldrug milijon rimskih denarjev vrednosti.

Ko so leta 1666. zazvonili londonski zvonovi in oznanili največjo požarno katastrofo zgodnjega novega veka, ni še nihče slutil, da bodo plameni uničili 15.000 stanovanj, 94 cerkva in številna javna poslopja, bolnišnice, knjižnice in šole. Škode je bilo tedaj za približno 2500 milijonov dinarjev.

Leta 1812. je zanetilo znameniti požar v Moskvi, ki je uničil tudi mogočnost korziškega osvajača. Pet dni in pet noči je divjala ognjena furija in ko je končala svoje delo, je ostala komaj še desetina hiš. Več nego pet milijard dinarjev je bila vrednost 31 tisoč hiš, ki so pogorele. Toliko je žrtvovala Moskva, da je vrgla tujega nasilnika.

Trajalo je potem 59 let, da je svet zvedel za novo katastrofo tega obsega: gorel je Chicago. Dne 8. oktobra 1871. je zbežljala neka krava in prevrnila svetilko na olje. Ta mali plamen se je razvil v ogromen požar, ki je divjal dva dni in spremenil skoraj ves Chicago v ožgane razvaline. Še danes žive v Ameriki nekateri ljudje, ki so bili priča tega požara. 110 milijonov dolarjev se je spremenilo tedaj v dim.

Leta 1906. je zadela San Francisco podobna, še grozovitejša katastrofa. Potres, poplava in ogenj so nastopili skupaj, da so cvetoče mesto uničili do zadnjega kamna. Tisoč človeških življenj, 20.000 poslopij in osem milijard dinarjev, to je bila bilanca te katastrofe.

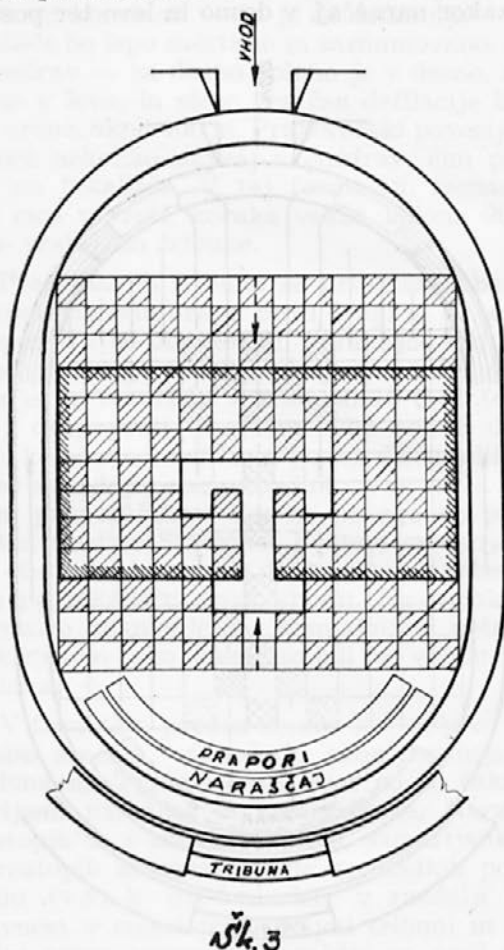
Leta 1923. je doživela nato Azija nekaj podobnega, če ne celo še hujšega. Potres in ogenj sta na Japonskem napravila nad deset milijard dinarjev škode, izgubljena človeška življenja pa segajo v sto tisoče.

In kakor da bi takšnih katastrof ne bilo dovolj, si ljudje sami prizadevajo, da bi jih pomnožili v svojem besu. Koliko škode so napravili po ljudeh povzročeni požari v zadnjih dveh desetletjih — da dobe svetovne vojne niti ne računamo — po svetu, zlasti v Španiji in na Kitajskem, tega ne bo mogoče morda nikoli izračunati.

Boj proti požigalcem

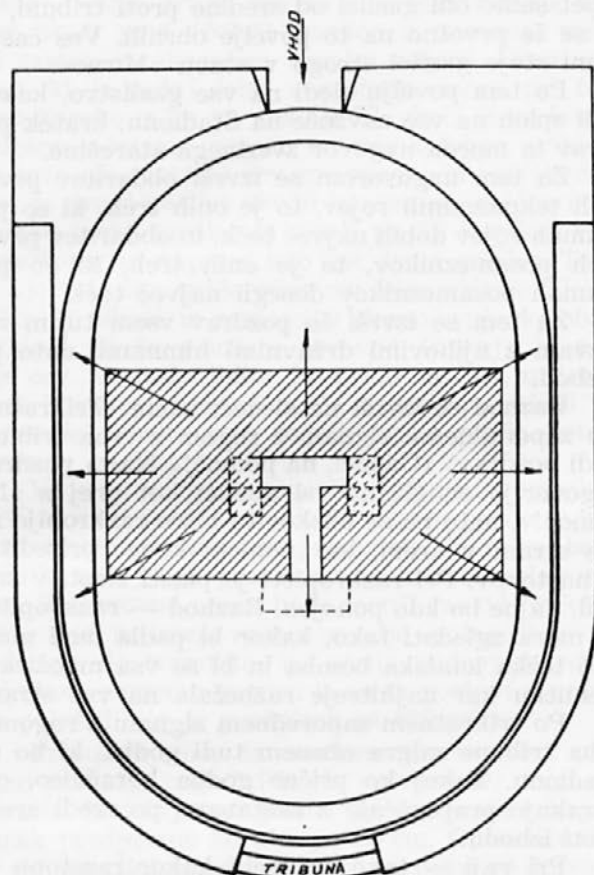
Podatki opazovanja požarov nam pokazujejo, da požari niso samo posledica nesrečnih slučajev kot je strela in tako dalje, temveč se da s precejšnjo gotovostjo domnevati, da imajo v veli-

se nam nudi krasen pogled na celotno množico gasilcev v areni, popolnoma podobni šahovski deski. Ves prostor bo lepo zaseden s skupinami po 25 mož, med katerimi bo ravno toliko praznih prostorov v enaki razdalji in velikosti, kakor nam to nazorno pokaže skica 3.

Skica 3. Po tem razstopu v skupinah po 25 mož se razmeste samarijanke, ki so stale ves čas v srednji koloni, v prazna polja med gasilce, tako da tvorijo črko »T«, kar pomeni ime Tomislav, to je Nj. Vis. princa Tomislava, visokega pokrovitelja jugoslovanskega gasilstva. (Glej skico 3.) Način razvrstitve samarijank v to obliko določimo na dan nastopa, ko nam bo na razpolago sigurno število nastopajočih in belooblečenih samarijank.

Ko se nam pokaže celotna slika v areni, kakor nam to predločuje skica 3, sledi raz načelnikovega mesta vrh tribune kratek, in sicer naš gasilski pozdrav: »Na pomoč!« Na ta pozdrav glasno in krepko odgovori vse gasilstvo v areni: »Na pomoč!«

Sk. 4

Po kratkem presledku sledi povelje »Na levo krog!« To povelje pa izvedejo le one skupine (po 25 mož), oni del gasilcev do sredi arene, to je do gornje vodoravne kolone samarijank, ki stoje vzporedno s tribuno, kar bo radi točnosti in pravilne izvedbe še posebej zaznamovano z zastavicami in vodniki. Takoj po izvedbi tega obrata sledi povelje: »Naprej stopaj!« Na to povelje stopajo s polnim korakom vsi gasilci, vse skupine v areni, naravnost naprej, tako da se vsi dosedanji prazni pro-

kem delu svoj vzrok v zlonamernosti. To zlo je vedno večje in zavzema kakor kaka epidemična bolezen vedno večji obseg.

Ker so zaradi takih pojavov posredno prizadeti interesi poštenih zavarovalcev, in ker se s požari uničuje naše narodno premoženje, katerega neokrnjen obstoj interesi naše države nujno zahtevajo, je skupna dolžnost vseh merodajnih faktorjev, da sodelujejo na odstranjenju tega zla.

V boj proti požigalcem in zavarovalnim spekulantom je stopilo pravosodno ministrstvo. Da zatreti zlonamerne požige in zavarovalno spekulacijo, je poslalo na predsedništvo apelacijskega sodišča in na višje državno tožilstvo v Ljubljani že l. 1938. razpis št. 97.684 s pozivom, da ga le to dostavi vsem sodiščem, odnosno državnim tožilstvom na znanje in ravnanje. Razpis se glasi:

»Obče je znano, da se požari v Dravski banovini zadnja leta zelo množe — nekaj časa se je to dogajalo na Gorenjskem, potem na Dolenjskem, sedaj pa se je leglo zločinskih požarov preneslo na Dravsko polje. Iz statističnih podatkov zavarovalnic, se da zanesljivo ugotoviti, da število požarov daleč presega normalo — kar se da razlagati samo s tem, da ima veliko število požarov svoj vzrok v zlonamernosti in zavarovalni spekulaciji. Ta nemili pojav ne ograža samo zavarovalnic in zavarovalnih interesov, nego demoralizira široke narodne mase.

Da bi se temu zlu prišlo v okom, je potrebno, da državna tožilstva in preiskovalni sodniki (ta-

ko na okrožnih kot sreskih sodiščih) posvečajo posebno pažnjo ovadbam zaradi požara, kajti le s strogim vodstvom takih preiskav se da zatreči zločinsko početje, ki se je razpaslo v zadnjem času. Ni dovoljno, da se sumljive osebe na osnovi dostavljenih ovadb orožništvu površno zaslišijo in nato spuste na svobodo. S tem se jim da prilika zabrisati vse sledove zločina in vplivati na rodbinske člane, ki so običajno posvečeni v zločinsko početje, da kot priče ali soosumljenci, zaslišani pri sodišču, izpovedo negativno.

Ako se vestno in vsestransko preiščejo tisljučaji, pribavijo informacije od zavarovalnic, zaslišijo osebe, ki bi utegnile še kaj vedeti o ponašanju in izjavah sumljivih oseb in se da prilika žandarmeriji, da izsledi še ostale okoliščine, merodajne za uspeh, se pride gotovo zločincem na sled. S površnim zasliševanjem osumljenцев in takojšnjim puščanjem iz zapor se že vnaprej odzame vsaka možnost izsleditve krivcev. Ne sme se pri tem tudi pozabiti, da so običajno v tak zločin zapleteni vsi ali vsaj del rodbinskih članov.

Zaradi tega je priporočati državnim tožilstvom, da v vseh količkah sumljivih slučajih odrede preiskovalni zapor zaradi medsebojnega dogovora in šele, ko je slučaj povsem razčiščen, sumljive osebe puste na svobodo. Že ta okolnost bo odvrčajoče vplivala na sredino, v kateri se je zločin izvršil. Glavno delo pa vsekakor pade na sodnika. Od njegove spretnosti in iznajdljivosti pri pribavi dokaznega gradiva je v prvem

stori — prazna polja — med posameznimi skupinami zasedejo, da se vsa množica v areni zgosti, pri čemer pride tudi črka »T« bolj do izraza, kar je razvidno iz skice 4. Za tem sledi povelje »Stoj!«, ki velja prav tako za vse gasilce v areni. Na to sledi povelje »Na levo krog!«, nakar se obrnejo zopet samo oni gasilci od sredine proti tribuni, ki so se že prvotno na to povelje obrnili. Ves čas v areni stoje gasilci strogo v stavu »Mirno«.

Po tem povelju sledi na vse gasilstvo, kakor tudi sploh na vse navzoče na Stadionu, kratek pozdrav in morda nagovor zvezinega starešine.

Za tem nagovorom se izvrši obdaritev prvih treh tekmovalnih rojev, to je onih treh, ki so pri tekmah rojev dobili največ točk, in obdaritev prvih treh posameznikov, to je onih treh, ki so pri tekmah posameznikov dosegli največ točk.

Za tem se izvrši še pozdrav vsem tujim zastavam z njihovimi državnimi himnami, nato pa razhod.

Razhod se izvrši na sledeči način: Trikratnemu zaporednemu signalu z rogom z vrha tribune sledi pozdrav: »Gasilci, na pomoč!« Na ta pozdrav odgovorijo enoglasno vsi gasilci kot prej z »Na pomoč!«, nato pa se bliskovito hitro razkropijo na vse strani v areni, kar pomeni konec prireditve in nastopov. Pri razkropitvi je paziti zlasti v sredini, da ne bo kdo pohožen. Razhod — razkropitev — mora zgledati tako, kakor bi padla med množico težka letalska bomba in bi se vsa množica v trenutku kar najhitreje razbežala na vse strani.

Po trikratnem zaporednem signalu z rogom z vrha tribune zaigra obenem tudi godba, ki bo na Stadionu. Takoj ko prične godba koračnico, odkorakajo praporščaki z zastavami po sredi arene proti izhodu.

Pri vaji — tako defilaciji kakor razstopu — se bo najpoprej vadilo z vodniki — poveljniki — posameznih skupin in šele nato z ostalimi gasilci, ki bodo za vodniki enostavno le korakali.

Opis metanja cevnih kolobarjev

Kot je bilo omenjeno na str. 362 pod točko d) »Gasilca« letnika 1938, bodo gasilski roji tekmovali tudi v tej panogi. Vaja izgleda takole: 8 gasilcev, od katerih ima vsak dvojnozviti kolobar s 15 m cevi, stoji v zastopu, in sicer tako, da astoji prvi mož (čelni v zastopu) za en korak v levo od hidranta ali tlačne odprtine brizgalne. Za osmim gasilcem stoji podrojenik z ročnikom, dočim se po-

stavi rojnik na levi strani pred zastopom. Vsi so obrnjeni v smeri proti požarišču. Na povelje: »Polagajte cevovod!«, skoči čelni (prvi mož) en korak v desno, odstrani jermen s kolobarja in vrže s kegljaškim metom cevni kolobar v smeri požarišča. Nato priklopi eno spojko na hidrant (brizgalno), prime drugo spojko in v teku razvije cev. Čim skoči prvi (čelni) gasilec iz zastopa, steče cel zastop v tekajočem koraku naprej. Drugi gasilec, ki je sedaj čelni v zastopu, mora pri tem šteti korake in ko jih našteje 17, skoči za en korak v desno, odstrani jermen in vrže kolobar, priklopi na prvo (že razvito) cev eno spojko in razvije cev. Čim je drugi gasilec skočil iz zastopa, prične šteti korake tretji gasilec in skoči po 17 korakih tudi iz zastopa ter napravi isto kot drugi gasilec. Tako delajo vsi: čim pride eden na čelo, odšteje 17 korakov in skoči iz zastopa v desno, vrže kolobar, priklopi na že položeni cevovod (nazaj) in razvije cev. Le podrojniki, ko pride na čelo, ni treba šteti korakov, temveč steče naprej in sklopi na konec že razvite cevi ročnik in ga preda potem osmemu gasilcu.

Vajo mora roj izvršiti čim hitreje in pravilno. Cevi morajo položiti kolikor mogoče ravno, neporavnane cevi morajo takoj zravnati. Pri tekmi bodo sodniki ocenjevali pravilnost in hitrost polaganja cevi. Za časovno oceno bodo merili čas od pričetka polaganja, ko izreče rojnik povelje »polagajte cevovod«, pa do trenutka, ko preda podrojniki cev z ročnikom osmemu gasilcu in se ta postavi v pravilno položaj, kot je predpisan za brizgača.

Pripominjamo, da moremo pri tej vaji pravilno razdaljo pogoditi le, če so vse cevi dolge po 15 m in če delajo vsi gasilci pri štetju za tekajoči korak predpisane korake po 85 cm. Opisani način je pri pravilni izvedbi skoraj za polovico hitrejši od drugih načinov. Če ima četa daljše cevi, morajo gasilci seveda odšteti primerno več korakov. Važno pa je, da so vse cevi enako dolge.

redu odvisen uspeh vsake preiskave. Le, če bo preiskovalni sodnik vložil primeren trud v preiskavo take vrste, se mu bo posrečilo dokazati sumljivi osebi zločin. Brez dvoma bo ravno sodnik, ako se mu posreči uspešno končati le par takih preiskav, za zmerom preprečil zločinske požare v vsej prizadeti okolici in s tem koristil splošnosti.

V smislu dane naloge so začela sodišča in državna tožilstva v zvezi z zares požrtvovalnim delovanjem naše žandarmerije, javnih straž in ob sodelovanju naroda samega najstrožje postopati. Pri zasledovanju požigalcev je posebno važno sodelovanje naroda. Ljudstvo mora biti pogumno in se požigalcev ne sme bati, temveč mora v lastnem interesu z vsemi silami sodelovati, da padejo požigalci čimprej pravici v roke in se na ta način oprosti najnevarnejših in največjih škodljivcev in svojem lastnem premoženju in na premoženju celokupnega našega gospodarstva. Strogi postopek je rodil vidne uspehe. Ravno v zadnjem času čitamo, da je bilo precej požigalcev in zavarovalnih spekulativ obsojenih na večletno ječo. Mnogo jih je v preiskavi in čakajo v preiskovalnih zaporih sodbe.

Kupite »Gasilski koledarček« za leto 1939.

Pisarna Gasilske zajednice razpolaga še z nekaj komadi »Gasilskega koledarčka« za leto 1939.

Ker po svoji vsebini prinaša potrebna navodila vsem tehničnim in administrativnim gasilskim poslovalcem, kakor vobče vsem gasilcem in ker je cena za tako obsežen koledarček zelo nizka, t. j. 10 din za komad, vabimo, tov. člane, da ga še pravočasno naroče, ker bo založa kmalu pošla.

Na pust odstavljen kot poveljnik

Iz ust čitateljev »Gasilca« so že prifrčale gotovo opazke: Kaj bo ta čoklavi Golec čorgal ter pisaril po našem glasilu, ko se toliko razume na požrtvovalni gasilski poklic, kakor zajec na hobnanje! Tovariši gasilci, nikar se ne prenaaglite s trditvijo, da se oglašam v vašem listu kot povsem nepoklican. Z mirno vestjo trdim, da se je držal marsikateri od mlajših gasilcev še materinega krila, ko sem bil poveljnik vojaške gasilske čete v Rogaški Slatini od jeseni 1917 — do pustnega večera 1918.

Da bom imel za bodoče od strani gasilske družbe legitimacijo za opisovanje gasilskih doživljajev, hočem zaupati v naslednjem kratek opis lastnega delovanja v dostojanstvu gasilskega poveljnika.

Od invalida do gasilskega poveljnika

Med svetovno vojno je vzdrževal Rdeči križ v Rogaški Slatini tako zvani ortopedični zavod, v katerem so razgibavali ranjenim in zopet poceljenim častnikom ter moštvo otrple ter ohromele ude z vsemi mogočimi električnimi pripomočki, masažami, natezovanji ter s kopelmi v razgretem zraku.

V bolnišnico za ozdravlje pohabljenec sem bil poslan proti jeseni leta 1917, da mi razrahljajo z naštetimi sredstvi one telesne dele, katere so mi radi prestrelov na fronti zdravniki po raznih bolnišnicah preveč tesno zakrpali, da niso hoteli biti prav prožni za vsakdanjo rabo.

Navodilo za preprečenje in gašenje požara

(Nadaljevanje)

(Zaščitne obleke iz azbesta in dihalni aparati se nahajajo na gasilskih vozovih in jih prejmejo člani le v primeru potrebe.)

Četno gasilsko opremo tvorijo: gasilne naprave, plezalne naprave, reševalne naprave, orodje in pribor za razsvetljavo in razdiralne naprave.

i) Nadzorstvo in kontrola

Nadzorstvo in kontrolo nad izvrševanjem požarno-policijskih predpisov vršijo organi požarno-policijske službe, ki jih določa zakon o organizaciji gasilstva.

Ustroj, razdelitev in jakost gasilskih organizacij, način izvajanja vaj in nadzorstvo nad njihovim delom ter vajami določa zakon o organizaciji gasilstva in pravila gasilske službe.

III.

Ureditev službe za preprečenje in gašenje požara v mirnem času

Služba preprečenja in gašenja požara temelji na odredbah posameznih zakonov, ki se nanašajo na požarno varnost.

Notranje ministrstvo daje v smislu odredb teh zakonov in sporazumno z resornimi ministri ter inspekcije deželne brambe splošne smerice in navodila za požarno varnost.

Splošna upravna oblastva in občine pa izdajajo za lastna področja v smislu določila posameznih zakonov in navodil — požarno-policijske predpise, ki so veljavni za dotično banovinsko, odnosno občinsko ozemlje.

Občina mora skrbeti, da se izvršujejo vsi predpisi, ki se nanašajo na požarno varnost.

1. Preprečenje požara

a) Predpisi za posamezna poslopja in naseljene kraje, ki imajo namen preprečiti požar

1. Za vsako stavbo (objekt) je treba določiti vrsto in količino gasilnih naprav in aparatov, in to z ozirom na dejstvo, kako je izpostavljena požaru. Vsa navedena sredstva morajo biti vedno v redu.

Za delo z navedenimi napravami in aparati določeno osebo mora biti dobro poučeno, kako

se uporabljajo in tudi o njihovem učinku. Zato se mora navedeno oseboje v tem smislu tudi vaditi. Pristojne oblasti izvršujejo kontrolo in nadzorujejo potom požarno-policijskih komisij, v katerih je zastopano tudi gasilstvo, če so vsa sredstva za preprečenje požara v redu in če je oseboje, ki s temi sredstvi dela, tudi dobro poučeno in zna z njim pravilno ravnati.

Dolžnost vseh pristojnih oblasti je, izdajati potrebne odredbe in zasilne ukrepe, da je na ta način vse pripravljeno, da se požar prepreči. V smislu zakona morajo nepokorne tudi kaznovati.

2. V večnadstropnih stavbah, kjer je več kot pet posebnih stanovanj, mora biti za vsako nadstropje, podstrežje ali mansardne prostore pripravljen gasilni aparat s potrebnim priborom za obrambo pred požarom. Ta aparat mora biti shranjen na vidnem in lahko pristopnem mestu.

3. V naseljenih krajih z vodovodom morajo imeti javna in državna poslopja v notranjosti hidrante, poleg tega pa na stopniščih, podstrežjih in hodnikih potrebno število gasilnih sredstev.

4. V naseljenih krajih brez vodovoda morajo biti na vseh dvoriščih sodi ali druge posode z vodo, s potrebnim orodjem in napravami za gašenje začetnega požara. Količina in velikost sodov, vrsta in število orodja in gasilnih naprav zavisi od krajevnih prilik.

5. Lastniki trgovin in obrtnih delavnic morajo z ozirom na vrsto blaga, ki ga prodajajo ali izdelujejo, poskrbeti za dovoljno količino sredstev za gašenje in preprečenje požara.

Trgovine in obrtne delavnice, v katerih se nahajajo lahko vnetljive snovi ali tekočine, morajo biti opremljene z odgovarjajočimi sredstvi za gašenje s peno, kemijskimi tekočinami ali plini.

6. V mlinih z industrijskim značajem morajo biti v vsakem nadstropju nameščeni hidranti in potrebna dolžina cevi.

7. Tovarne, ki delajo s pregreto vodno paro, naj si uredijo napravo za gašenje s paro. Če pa delajo s pregreto paro samo od časa do časa, naj bodo opremljene še s hidranti in cevmi.

8. Garaže, hangarji in slični prostori morajo biti zavarovani s sredstvi za gašenje začetnega požara kot je pena, razne kemij-

Napisali so mi v zdravniško spričevalo, da bo trajalo zdravljenje v Rogaški Slatini dobrih 8 mesecev. V tem času mi naj izlečejo iz glave in pleč tudi krogli, kateri bosta postali godni za operativno odstranitev šele po preteku nekaj mesecev.

V Rogaško Slatino sem se peljal z veseljem, ker sem bil v čisto domačem kraju ter primeroma blizu doma.

Kakor hitro sem se pojavil v zdravilišču, v katerem je bilo med vojno vse polno častnikov z vseh front in le malo civilnih gostov, sem se javil na štacijskem poveljstvu v hiši Belega križa.

Predstavil sem se polkovniku. Bil je manjše postave, zadirčne govornice, madžarske narodnosti in se je pisal Habertic.

Oberst je čital natančno opisovanje o moji invalidnosti, načinu zdravljenja in o večmesečnem bivanju pod njegovo vsemogočno besedo.

Ko se je poučil o mojem zdravstvenem položaju, mi je ponudil celo stol.

Koj pri prvi predstavi mi je povedal, da sem ravno jaz oni, na kate-rega je čakal radi razrahljane discipline med številnimi slugami, kateri so se natepli z na okrevanje poslanimi oficirji. Ta nadloga je brez vsakega zaposlenja, postopa po zdravilišču, krade po okolici in je največja nevarnost za kmečki ženski svet. Ker so brez pušk in sploh brez orožja, je nemogoča prava vojaška vežba in zbog tega sta tudi red, pokorščina ter vojaškemu stanu primerno obnašanje pod vsako kritiko. Za klateže je namenil posebno poglav-

je vežbanja v gasilski stroki. Doslej se organizacija vojaške gasilske čete v Rogaški Slatini ni obnesla, ker ni bilo pravega poveljnika. V zdravilišče poslani častniki se mudijo komaj nekaj tednov na oddihu. V tako kratkem odpočitku ne more siliti nobenega, da bi bil istočasno rekonvalescent in še poveljnik nediscipliniranih častniških slug.

Oberst Habertic me je potrepal po tem uvodu po rami in razlagal, da sem jaz prvi častnik, ki je bil tri leta na fronti, je visel nekaj mesecev v bolnišnicah med življenjem ter smrtjo, a sedaj že ravno hodi in se bo zdravil kar celih osem mesecev v ortopedičnem zavodu le predpoldne, dolge popoldneve bo pa prost in bo lahko prevzel poveljstvo nad zdraviliško gasilsko četo, katero bodo tvorili častniški sluge iz vseh delov države.

Zadrezasti starec mi je razložil še marsikaj ter položil na srce besede o ljubezni do domovine in vojaški disciplini, preden mi je izročil malo nemško knjižico, katera je vsebovala vse potrebne teoretične nauke o gasilstvu in navodila za praktične vaje.

Poleg knjižice sem prejel še ključke od gasilske zdraviliške shrambe in naročilo, naj vežbam z gasilskim orodjem vsako popoldne, izvzemši nedelje ter praznike in v zimskem času preveč mrzle dneve.

Pouk in predaja poveljniške časti, službe ter odgovornosti sta trajala dobro uro. Pred slovesom je vstal oberst, pozval še mene v položaj liki sveča zvrnane vojaške mirnosti, in mi zabičal:

ske tekočine ali plini. Po možnosti in kjer je to mogoče, naj bodo nameščene tudi samodelujoče gasilne naprave. Zaloga lahko vnetljivih tekočin naj se nahaja ločeno v posebnih prostorih.

9. Skladišča z lahko vnetljivimi snovmi (razne tekočine, premog, celuloza, filmi, razne nevarne kemikalije itd.), naj se predvsem nahajajo izven naseljenih krajev, na njihovi periferiji, in sicer v takšni razdalji, da se požar, ki bi izbruhnil v teh poslopjih, ne more razširiti v naseljen kraj.

Skladišča, ki se že nahajajo v naseljenih krajih, je potrebno čimprej odstraniti in postaviti izven kraja.

10. Večji rezervarji, velike cisterne in kotli raznih trgovskih in industrijskih podjetij, ki trgujejo na debelo z lahko vnetljivimi snovmi in tekočinami, se morajo nahajati izven naseljenih krajev in prometnih žil. Opremljeni naj bodo s čim večjim številom sredstev za gašenje začetnega požara.

Če to ni mogoče, tedaj je treba skrbeti za posebne varnostne ukrepe, da se zavaruje naseljeni kraj in prometne žile pred učinkom lahko vnetljive tekočine. Okoli vseh poslopij je treba izkopati globoke jarke, ki preprečijo širjenje požara od ene zgradbe na drugo, in odvodne jarke, po katerih odtekaajo vnetljive tekočine v takšne smeri, kjer ne ogrožajo okolice.

Kjer je le mogoče, naj gradijo večje rezervarje za vnetljive tekočine pod zemljo in iz armiranega betona. Pokriti naj bodo s posebno, primerno debelo železobetonsko ploščo, nad katero naj bo nasuta vsaj 50 cm debela plast zemlje.

b) Smernice za zidanje novih poslopij

Pri gradnji novih poslopij moramo poleg določil gradbenega zakona upoštevati še posebna pravila za obvarovanje pred požarom, in sicer:

1. konstruktivnega značaja;
 2. za notranje naprave (instalacije) in
 3. pri izbiri potrebnega materiala.
1. Pravila konstruktivnega značaja so zopet:
- a) za mednadstropne konstrukcije in notranje prometne opreme;
 - b) za podstrešne konstrukcije in mansarde;
 - c) za strešne konstrukcije in
 - d) za požarne zidove.

a) Mednadstropna konstrukcija mora biti izdelana od takšnega materiala, ki je napram ognju popolnoma varen in tako izolira posamezna nadstropja. Edini material, ki izpolnjuje te pogoje, je armiran beton. Seveda moramo upoštevati, da bo betonska plast okoli železne armature dovolj debela ter se bo pri požaru čim počasneje ogrevala.

Železni nosilci v mednadstropnih konstrukcijah morajo v svojih zidnih ležiščih imeti dovolj prostora za raztezanje, da se v primeru požara segrevajo. Zidovi ne smejo pri tem čutiti nikakega pritiska. Pri tem je treba paziti tudi na to, da bodo ležali nosilci tako globoko v zidovih, da se zaradi zvijanja, ki nastopi v ognju, ne bodo iztrgali iz svojih ležišč.

Železni nosilci (traverze) morajo na vsak način imeti primerno betonsko oblogo, da jih izolira od ognja. Železo ima namreč to slabo lastnost, da v vročini izgubi na svoji nosilnosti. Že pri 500° C pade nosilnost na eno tretjino prvotne nosilnosti, pri 600° pa celo na polovico. Zato se dandanes železni nosilci (traverze) vedno manj uporabljajo in se pri modernih poslopih delajo mednadstropne konstrukcije, ki jih želimo imeti zavarovane proti požaru, le iz armiranega betona.

Stopnice v večnadstropnih poslopih morajo biti grajene od trdnega in negorljivega materiala, kot je: kamen, opeka, kovina, beton in armirani beton. Zveza med stanovanji in stopniščem mora biti lahka in varna.

Za ureditev notranjega prometa je potrebno, da ima vsako stanovanje po dva popolnoma ločena izhoda po ločenih stopniščih. Če to ni mogoče, naj se zgradi poleg navedenega stopnišča še zunanje železno stopnišče (lestvica), ki je pri-trjeno na zunanje zidove. Te lestvice naj vodijo neposredno poleg okna, da služijo kot zasilni izhod. Takšna okna se morajo odpirati na znotraj.

Na poslopih, ki imajo terase (balkone), naj se takšne stopnice (lestve) vzdajo poleg njih. V vsakem primeru pa moramo zasilno stopnišče (lestvice) podaljšati do strehe z izhodom na streho.

Dvigal za mednadstropni promet ne smemo projektirati tako, da bi vozila v bližini takšnih mest, ki so ogrožena od požara (klet za drva, lahko vnetljive snovi itd.).

b) Podstrešne konstrukcije morajo biti grajene iz negorljivih snovi.

Notranji zidovi v mansardnih in podstrešnih oddelkih ne smejo biti napravljeni iz lesa. V razbremenitev nosilnih konstrukcij je priporočljivo

»Zapovedujem vam, da vršite službo gasilskega stotnika vestno, vojaško in požrtvovalno v primeru potrebe in nevarnosti!«

Zapustil sem madžarskega obersta kot komandant gasilske čete, kakršni še ni načeloval najbrž nobeden od naših najbolj preizkušenih, visoko odlikovanih in priznanih gasilcev.

Gasilski poveljnik

Pri vojakih je in bo držalo: Hočeš, nočeš — moraš.

Knjižico z gasilskimi navodili sem vtaknil v žep in je nisem nikdar odprl. Ogledal sem si le zdraviliško gasilsko shrambo, v kateri je počivala manjša brizgalna na ročni pogon za štiri može in na kolesih za samotež prevoz. Poleg brizgalne sta stali: dvo-kolesna naprava, na katero so bile navite platnene cevi, in na dolžino raztegljiva lestva na kolesih ter nekaj sekiric, krampov in kavljev.

Drugo jutro po postavitvi za poveljnika je razglasil oberst Habertic pismenim potom, da se mora zbrati pri gasilski shrambi vsa služabniška raja, da se bo dnevno hranila ter napajala s teorijo in prakso v modernem gasilstvu, ki je nekaka podpanoga preljubega vojaškega stanu.

V na mah novo ustanovljeni gasilski četi pod mojim poveljstvom so se zbrale zapovedane-ga popoldne vse avstro-ogrske narodnosti mladih, srednjih ter starejših, od katerih pretežna večina niti slislala ni nikdar, da obstoja na tem grešnem svetu gasilska organizacija.

Si lahko predstavljate, kako sliko smo nu-

dili radovednežem: po-
veljnik (stotnik) in iz-
stradani ter razcapani
postopači, ki so bili pre-
pričani, da so najbrž
nikdar rabljene gasilske
naprave kako čisto novo
strelno orožje!

Iz najmučnejšega po-
ložaja, ki je rodil glasen
posmeh od strani gle-
dalcev, sem se izmotal
na ta način, da sem
vpregel v brizgalno dva
moža spredaj, štiri za-
daj za porivanje, dva v
brkalo za cevi ter štiri
v dolgo lestvo. S pove-
ljem »Naprej!« smo pri-
čeli svoj prvi gasilski
pohod ven iz zdravilišča
po cesti proti Sv. Kri-
žu, da se izognemo pre-
hudi kritiki, še preden
sploh začnemo z nauki
in vajami.

Stopal sem na čelu 25
mož broječe čete, kate-
ra mi je slepo sledila
daleč iz Rogaške Slati-
ne, kjer so se priprav-
ljale ženske, ker so bili
moški na frontah, na
košnje otave.

Pri pogledu na kosce v
krilih se mi je porodila
za naš smešni položaj
najpametnejša misel:
Spremeni gasilce v ko-
sce, pa boš rešen z ubo-
gim moštvom vred vsi-
ljenega poklica, kateri je
za vse španska vas!

Zamišljeno in že tudi
storjeno! Ustavil sem
po cesti leno se premi-
kajočo četo, katero so
tvorili kmečki možje ter
fantje — pobratimi ko-
sam, vilam in grabljam,
ne pa z gasilskim orod-
jem!

Gasilci so se razleteli
po hišah po kose, klepce
ter brusne kamne.

Ob priliki prvega ga-
silskega pohoda je poka-
zala moja četa dva veli-
ka travnika. Za plačilo
so prejeli kosci meso,
kruh, pijačo in cigarete.

Lastniki travnikov sta
bili zadovoljni s tako na-

graditi takšne zidove iz lahkega, negorljivega
materiala, kot: votla opeka, plošče iz gipsa itd.

Podstrešja in mansarde naj imajo dva iz-
hoda, od teh naj pelje eden na stopnišče in drugi
(zasilni) naj bo preko strehe in po zunanjih stop-
nicah (lestvici) zvezan z zemljo.

c) Strešne konstrukcije pri važnih
in večnadstropnih poslopijih naj bodo iz negorljivi-
vega materiala in prekrите z negorljivim mate-
rialom.

Železobetonske strehe (vodoravne terase) ali
strehe v obliki oboka zelo zmanjšujejo požarno
nevarnost, zadnje so tudi precej varne pred bom-
bami, ki jih mečejo iz zraka.

d) Požarni zidovi morajo biti zgrajeni
točno po določenih gradbenih predpisov. Prepove-
dano je vsako odstopanje od teh predpisov.

2. Pri postavljanju notranjih
naprav za ogrevanje, kuhanje in razsvetljava
je treba posebne pazljivosti. Če se nahaja v po-
slopiju centralna kurjava, električna centrala ali
skladišče za gorivo, morajo biti ti prostori obva-
rovani pred požarom v smislu odgovarjajočih
predpisov.

To velja tudi za naprave, kot so razne lon-
čene in železne peči ter štedilniki in za plinske
ter električne instalacije za ogrevanje in razsvet-
ljava. Najstrožje je prepovedano vsako odstopa-
nje od tozadevnih določil, gradbenih in tehničnih
predpisov ter zakona.

3. Največjo pažnjo moramo obračati na iz-
biro materiala pri notranjih napravah
važnejših in javnih poslopij. Uporabo lahko vnet-
ljivega materiala moramo opuščati. V javnih po-
slopijih — gledališčih, kino-dvoranah in drugod
— morajo biti razni prostori, ki so močno izpo-
stavljeni požaru, kot n. pr. garderobe, gledališki
odri, kabine s kinomatografskimi aparati, oddel-
ki za filme itd., urejeni tako, da se dajo avto-
matsko zapreti in tako ločiti od ostalih prostorov
s pomočjo železnih zastorov (rolo), hermetičnih
kovinskih vrat itd.

Takšna poslopja morajo imeti več zasilnih
izhodov, ki se morajo na vsak način odpirati na
ven in so tudi označeni z rdečimi svetilkami. Ves
čas obratovanja morajo biti vsi zasilni izhodi od-
klenjeni.

Hodniki ne smejo biti zaviti in vijugasti,
temveč popolnoma ravni. Stopnišča morajo biti

povsod enako široka in položna. Ograja ob stopnišču mora biti močna in najmanj 1 m visoka.

Vse višje in osamljene zgradbe morajo imeti strelovode. Nameščanje strelovodov mora biti v skladu z določili odgovarjajočih predpisov. Po namestitvi strelovodov, pozneje pa najmanj vsaki dve leti enkrat, se mora kvalificirana, za to določena oseba, prepričati, če delujejo v redu.

c) Smernice za že obstoječe zgradbe

Da obvarujemo že obstoječe stavbe proti požaru, se moramo ozirati na smernice, ki smo jih obravnavali pri prejšnjem poglavju za nove stavbe, in pri tem stremeti:

a) da v prvi vrsti zamenjamo lesena stopnišča s stopnicami iz neizgorljivih snovi in jih izpopolnimo z notranjimi prometnimi sredstvi;

b) da vse lesene pregrade na podstrešjih in v mansardah zamenjamo z neizgorljivimi ali pa, da jih premažemo s posebnimi tekočinami, ki jih napravijo odpornejše proti ognju;

c) da zamenjamo lesene strešne konstrukcije z neizgorljivimi, če pa to ni mogoče, da jih premažemo s posebnimi tekočinami, ki jih napravijo odpornejše proti ognju;

č) da zazidamo vse začasne prehode v požarnih zidovih, v potrebnih pa napravimo železna vrata, ki se zrakotesno zapirajo;

d) da pri visokih zgradbah od prvega nadstropja pa do mansarde vzdramo poleg enega okna vsakega stanovanja železen obroček, na katerega lahko pričvrstimo vrv za reševanje. V vsakem stanovanju naj bo na primernem prostoru shranjena reševalna vrv, ki mora biti tako močna, da vzdrži najmanj 250 kg teže (dva odrasla človeka). Na enem koncu vrvi naj bo pritrjen karabinar;

e) da javne zgradbe, gledališča, kino-dvorane in druge prostore, ki so bolj izpostavljeni požaru, spravimo v sklad z določili točke b) 3. dela teh navodil;

f) da napravimo strelovode, kjer koli je to potrebno.

č) Kakšno naj bo podstrešje, dimniki in druge naprave

1. Prepovedano je shranjevati na podstrešju leseno pohištvo in lahko vnetljive predmete.

2. Vsaj enkrat v letu moramo s podstrešja odstraniti prah. Prašna plast je vedno pomešana z različnimi organskimi sestavinami, ki hitro prena-

glo opravljeno košnjo; gasilci so po več meseceh prvič prepevali in ukali, ker so bili siti, pokrepčani z jabolčnico in še ponosno so pušili.

Kakor sam veliki Napoleon sem si osvojil na mah gasilsko četo, da je gorela navdušenja za najnovejši poklic. V zdravilišču ni bilo niti enega oficirskega sluga, kateri bi ne bil naravnost šilil v novo organizacijo.

Kakor blisk je šinilo po vsej širni okolici Rogaske Slatine, da so ustanovili v zdravilišču tedaj najbolj potrebno četo. Nisem mogel ustreči vsem vabilom na vsa mogoča kmečka dela za dobro prehrano. Ljudem sem lahko ustregel le na ta način, da sem začel četo izven zdravilišča deliti na manjše oddelke, kateri so se razbežali na razne kmetije in so se zbirali proti večeru ob določeni uri pod kakim obcestnim kozolcem okrog mirno počivajočega gasilskega orodja, katerega so zapeljali po vsakem gasilskem pohodu v zdraviliško gasilsko shrambo.

Na kratko opisane gasilske vežbe pri količakaj vedrih jesenskih popoldnevih so se vršile dnevno na občo zadovoljnost izstradanih gasilcev in na pomanjkanju delavnih moči trpečih delodajalcev.

Oficirski sluga so bili zaposleni zjutraj in popoldne s postrežbo, s snajenjem sob, obednic ter drugih prostorov, popoldne so vežbali, dobro zgledali, si večkrat pripeli z vaj, niso bili v napotje s postopanjem civilnim gostom in predvsem so prenehale vse pritožbe o tatvinah perutnine, sadja, grozdja in poljskih pridelkov.

Madžarski oberst Hbertic je bil prepričan v dno duše, da je nagnal red in disciplino v služabniške lenobe samo z v teoriji in praksi oživljeno gasilsko organizacijo. Videl nas je večkrat, kako smo korakali ven v okolico, se vračali veseli ter poživljeni. Parkrat me je pohvalil, ker je dobil v moji malenkosti najboljše desno roko, katera je pomedla v znamenitem zdravilišču z lenobo ter vsemi z njo zvezanimi grdobjami.

Divizijska bolnišnica s civilnimi sestrami

Pred božičnimi prazniki leta 1917. se je naselila v Rogaški Slatini divizijska bolnišnica s celim štabom zdravnikov in civilnih sester bolničark. Z bolnišnico je bilo vrženo v miroljubno okrevališče jabolko prepira, ki se je pletel ter sukal krog bolničark, katere so nastanili po vseh sobah tedaj še novega in lepega »Graškega doma« ob cesti po glavnem sprehajališču.

Bolničarke so začele ljubimkanja s častniki, rodilo se je ljubosumje, iz tega so pognale pritožbe in dnevni raporti pri oberstu.

Radi zgodnje in ostre zime leta 1917. je bilo znatno zavrto vežbanje gasilcev, kateri so se predajali na veliko nejevoljo polkovnika brezdelnemu postopanju, manjšim krajam in še raznim drugim graje vrednim razvadam.

V zasneženi zimi leta 1918. je prikimal pod opisanimi neprijetnimi razmerami fašnik ali pust.

Pusta, praznika norcev, so se spomnili izstradani oficirski sluge. Prosili so me, naj bi or-

šajo ogenj ali pa se celo same od sebe vnamejo in lahko povzročijo tudi eksplozijo.

3. Čiščenje dimnikov in stalno nadziranje naprav za ogrevanje, kuhanje in razsvetljavo je zelo potrebno, če se hočemo obvarovati požara. Dimnikarji so dolžni, da dimnike pri vsakem čiščenju (v določenem razdobju) dobro pregledajo in obvestijo takoj poleg lastnika tudi nadzorno oblast o vsaki nepravilnosti (razpoke, ogrevanje predmetov, ki se nahajajo v bližini dimnika, itd.). d) Opazovanje gasilskega okoliša urejuje drugo poglavje, točka b) teh navodil. — Opazovalnice na gasilskih stolpih in strehah naj imajo drog in potrebne naprave za oddajanje nočnih in dnevnih signalov.

Na takšnih opazovalnicah bi morala biti neprekinjena služba. Službujoči gasilec naj bi imel na razpolago daljnogled, alarmne naprave v gasilskem domu (električne zvonce, telefon itd.) in druga sredstva za oddajanje znakov za nevarnosti (raznobarvne krogle, svetilke, sirene, zvonce, rakete itd.).

V večjih naseljenih krajih, kjer občine nimajo opazovalnic na vzvišenih mestih, vzdržujejo medsebojno zvezo pri gasilskih stolpih in postajah zaradi načina zidave posameznih visokih stavb in blokov električna sredstva.

Gasilske domove moramo graditi po smernicah, ki smo jih obravnavali v prejšnjih točkah tega poglavja po določilih »Navodil za napravo zaklopišča pred sovražnimi napadi iz zraka« in »Navodil za maskiranje in kamuflažo«, ki ga je izdalo ministrstvo za vojsko in mornarico.

Če si postavimo gasilsko opazovalnico, moramo gledati na to, da bo čim enostavnejša in lahke konstrukcije, da bi jo v vojnem času lahko hitro odstranili, če bi bila preveč vidna iz zraka.

e) Za objavljjanje

uporabljam sredstva, ki smo jih opisali že v drugem poglavju pod točko c) teh navodil.

Načelno pa moramo pri organizaciji te službe stremeti za tem, da imamo vedno na razpolago dve različni vrsti objavljjanja in tozadevne zveze ter se moramo večkrat prepričati, če dobro delujejo.

2. Gasilska služba

Kljub vsem ukrepom, ki imajo namen, da prebivalci, ki v dotičnem poslopju stanujejo ali pa so v njem zaposleni, požar takoj zapazijo in ga že v kali zaduše, je dolžnost vsake občine, da v smislu

določil »Zakona o požarni policiji in o organizaciji gasilstva« organizira krajevno gasilsko službo in ustanovi gasilsko četo.

Večje (obširnejše) občine morajo svoje ozemlje razdeliti na potrebno število gasilskih okolišev. V teh okoliših naj gasilska četa ustanovi svoje gasilske postaje. Število požarnih okolišev zavisi od velikosti okoliša udejstvovanja gasilske čete, kar je zopet v zvezi s četno opremo, kakor tudi s terenskimi in prometnimi prilikami v dotični občini.

IV.

Ureditev službe za preprečanje in gašenje požara v vojnem času

a) Splošna navodila

1. Požarna nevarnost v vojnem času je mnogo večja kot pa v mirnem času. Sovražnik bo namreč stremel za tem, da povzroči požar z vsemi mogočimi sredstvi in bo osredotočil svoje delovanje posebno na takšna poslopja in predmete, ki so potrebni za vojsko in deželno brambo. V kolikor so oni važni in v kolikor so izpostavljeni sovražnemu napadu iz zraka ali pa za zemeljske površine, povzroča, da se morajo zaradi tega gasilske organizacije in njihova materialna sredstva več ali manj ojačati.

2. Uspešno preprečanje in gašenje požara za časa vojne je zavisno od predpriprav, ki smo jih izvršili že v mirnem času. Zato je neobhodno potrebno, da že v mirnem času najvestneje proučimo vse zaščitne ukrepe proti požaru in pripravimo sredstva, ki jih moramo stalno vzdrževati v dobrem stanju in izpopolnjevati z razvojem tehnike.

3. Da je možno vse to pravilno izvršiti in da uživamo tudi od priprav, ki smo jih izvršili v mirnem času, čim večje koristi za časa vojne, je potrebno, da izdelujejo gasilski organi pod nadzorstvom in po navodilih svojih višjih organov že v mirnem času »Požarno-obrambni načrt«. Ta načrt mora vsebovati:

- a) zaščitne ukrepe in sredstva proti požaru;
- b) ureditev službe za opazovanje in javljanje požarne nevarnosti;
- c) način in sredstva za gašenje požara;
- č) ustanovitev novih in pojačanje že obstoječih gasilskih edinic;
- d) opremo gasilskih edinic;
- e) nabavo, razporeditev in shranjevanje potrebnih gasilskih sredstev;

ganiziral na pustno popoldne kako večjo gasilsko vajo, da bi si nekoliko raztegnili skrčene želodce in poklicali v spomin z vodo prepranim grlom, kaj je alkoholna pijača.

Po daljšem povpraševanju mi je uspelo, da sem pregovoril za najem gasilcev za pustno popoldne bogatega g. Ogrižeka na Colu ob Sotli. Dobri in že davno rajni Anza mi je obljubil, da bo dal nasmukati po snegu iz gozda bukova in gabrova debela, katera bi naj gasilci razžagali in razsekali v drva.

Celo gospod oberst je bil vesel velike gasilske vaje, katera pa je bila zaključena samo zaradi onih nesrečnih bolničark z odstavitvijo in s prognanstvom poveljnika.

Babične tablice in slamnati možički

Na pustno jutro v letu 1918. je doživela Rogaska Slatina med vso vojno najbrž največjo senzacijo.

Pred že omenjenim »Graškim domom« se je nabrala zjutraj gruča oficirjev, slug ter civilistov obojega spola. S ceste pred domom se je valil gromovit krohot proti sobam bolničark. Vsak mimoidelec se je pridružil iz polnih grl se smejoči družbi, ki je rasla v množico, katera je kazala s prsti proti oknom »Graškega doma« in se tolkla po kolenih od naravnost razdražene ter škodoželjne razposajenosti.

Iz doma je odmeval od onemogle jeze besneči ženski jok in tekanje po stopnicah iz enega nadstropja v drugo ter zaloputavanje sobnih vrat!

Kaj je bil vzrok cestnemu smehu in joku v domu?

Ponočnjaki so pritrdili od zunaj nad okni vseh sob, v katerih so prebivale bolničarke, za dobra dva pednja dolge slamnate mozičke in tablice z imeni vseh babic iz vsega rogaškega, šmarskega in celjskega okraja.

Bogzna kdo in kdaj je pokradel te babične ali hebamske napise in jih je pritrdil v noči na pustno jutro neslišno in nevidno s slamnatimi dedci nad okna dveh nadstropij.

Jasno kot beli dan je bilo, da gre v tem primeru ne samo za običajno pustno šalo, ampak predvsem za maščevalni odgovor na vse zlo, katero se je bilo razlilo po zdravilišču radi naselitve spletarskih bolničark.

Čez nekaj ur so si opomogle žensčine v domu toliko od jezljivega ihtenja, da so odprle vsaka svoje okno in začele snemati ter metati med škodoželjne radovedneže na cesti tablice in mozičlje.

Krog poldne je bila debela potegavščina na toliko zvravnana, da se niso več zbirale množice krohotačev pod »Graškim domom«, kjer je bila promenada posuta z razbitimi babiškimi napisi in slamnatimi mozički.

Velika gasilska vaja in njen nenaden zaključek

Gasilska četa se ni veliko zmenila za nadokensko maškerado, ki je bila zadeva smešnega obračuna med oficirsko gospodo in njenimi ljubicami.

Kmalu po eni uri na pustno popoldne se je zbralo 15 gasilcev in odrinilo z gasilsko ropotijo v smeri proti Sv. Križu in Colu ob Sotli, kjer smo bili veselo sprejeti in pogoščeni že pred dr-

Lukman Karel:

Gasilska strategija

Tovariši gasilci!

Začetkom leta 1938. sem prejel vabilo, da kot predavatelj sodelujem na letošnjih gasilskih tečajih v Ljubljani, ki jih prireja Gasilska zajednica za dravsko banovino. Temu vabilu sem se prav rad odzval, kajti tudi nam industrijskim gasilcem je pri srcu obči napredek našega gasilstva.

Poleg vaj z orodjem sem prevzel tudi predavanja: »Gasilska strategija« in »Gasilska taktika«, misleč, da bom našemu gasilstvu tako najbolj koristil. Ko pa sem se pričel pripravljati na predavanja, sem spoznal, da moja naloga ni baš lahka. Najsi sem še toliko listal po novejših in starejših letnikih in številkah našega lista »Gasilca« in po raznih knjigah in knjižicah gasilske stroke, sem našel le malo gradiva za svoja predavanja. Prečital sem tudi nekaj inozemskih knjig, kakor n. pr. W. Schnella: »Die Dreiteilung des Löschangriffs« in dr. Reddemanna: »Die Brandbekämpfung auf dem Lande, in kleinen und mittleren Städten«. Čim bolj sem se zagrizel v snov za svoja predavanja, tembolj sem uvidel, kako zelo pogrešamo knjige, ki obravnavajo to snov. Tako sem sestavljal in končno spisal svoja predavanja, ki jih sedaj objavlja Gasilska zajednica dravske banovine v okviru svoje »Gasilske knjižnice«.

Z »Gasilsko strategijo« hočem predvsem podati smernice za organizatorično delo pri gasilskih edinicah in za njih smotreno pripravo za gasilno borbo ali reševanje. Z »Gasilsko taktiko« bom pa podal točne smernice za izvedbo gasilske borbe in reševanja. Vsak pravi gasilec naj se pridno uči po teh člankih, da izpopolni svojo gasilsko vzgojo na onih poljih gasilskega znanja in praktičnega udejstvovanja, ki jih je doslej nehote najbolj zanemarjal.

Kultura in tehnika beležita v zadnjih desetletjih ogromen napredek. Še do nedavnega časa je bil njun razvoj bolj počasen. Človek je potreboval mnogo stotisočletij, da se je dvignil iz priprostega pračloveka na sedanjo stopnjo civilizacije. V zadnjem času pa je razvoj na vseh popriščitih človeškega življenja in dela vedno hitrejši, osobito v večjih kulturnih državah. Tudi v naših vaseh, trgih in mestih beležimo hiter na-

predek kljub ožjim razmeram, v katerih živimo kot manjši narod.

Kakšen pa je napredek našega gasilstva? To vprašanje se vsili vsakomur, ki mu je naše gasilstvo pri srcu. Žal moramo resnici na ljubo ugotoviti, da je prepočasen, če ga primerjamo z naglim napredkom na drugih poljih človeškega udejstvovanja. O kolikih gasilskih četah lahko trdimo, da so sodobne? Njih pretežna večina je še danes na tisti razvojni stopnji, ki odgovarja dobremu staremu času, ko je teklo življenje še na bolj priprost način. Tedaj gasilstvo še ni trebalo izpolnjevati tako raznolikih nalog, kakor jih mora izpolnjevati danes. Zato se je lahko brez večje škode izživljalo v raznih paradah, prirejanju veselice in sličnih nedolžnih zadevah. Danes mora vse to stopiti v ozadje in lotiti se moramo resnega dela, če nočemo preveč zaostati.

Mi gasilci moramo biti dandanes resnični gasilci: preudarni, požrtvovalni in vsestransko izveščani. Mi moramo biti v gasilstvu dobro podkovani! Zato moramo stalno izpopolnjevati našo gasilsko vzgojo! Le tako bomo kos vsem nalogam, ki jih sedanji čas na sodobnega gasilca stavlja.

Slehermi gasilec mora svojo službo tako vršiti, da je najbolj koristno, osobito pa gasilci, ki hočejo zavzeti ali pa celo že zavzemajo vodilna mesta v naših četah! Na vsak način se morajo na svoj prostovoljni poklic vestno in temeljito pripraviti! Dvigniti morajo i svojo i svojih tovarišev moralno in strokovno vzgojo! V te svrhe naj služita našim gasilcem poleg drugih tudi novi knjigi o gasilski strategiji in taktiki.

»Z vero v Boga, za kralja in domovino«. To geslo je uvezeno v naših zastavah. To geslo dam tudi obema knjigama na pot in kličem vam, tovariši, ki ju čitate:

»Na pomoč!«

Jesenice, v novembru 1938.

I.

Uvod

Gasilska strategija je brezdvomno med važnejšimi gasilskimi vedami. Uči nas načrtnega organizatornega dela pri gasilskih edinicah in njih smotrene priprave za gasilsko borbo ali za reševanje.

varskim delom. Po obilnem okrepčilu sem ostal z gospodarjem v hiši pri kvartah, gasilci so se pa porazgubili po obširnem dvorišču, od koder so kmalu zapele sekire in je bilo čuti rezko hrzanje žag.

Izstradani oficirski hlapci so se lotili z vso vnemo dela, med katerim so peli, juckali, kadičili in se nacejali za pustni praznik z — vinom.

Z mesom in pijačo oglašeno delo je teklo z bliskavico izpod rok. Vesele pogoščanja med ukanjem in žaganjem je bilo na višku, ko je utihnilo na mah vse in je motilo naenkrat nastalo tišino samo še metanje kvart na debelo hrastovo mizo. Še kvarte držale roke so omahnile od osuplega začudenja, ko so se odpahnila vrata in je stal pred igralcema sam gospod oberst Habertic!

Do razkačenosti razšršeni dedec me je pogljal z nahrulom s klopi, da sem se zravnal v pozdrav; a javiti mu nisem imel kaj, ker se je že bil itak sam prepričal pred vstopom v hišo na lastne oči o poteku velike gasilske vaje na pustni torek popoldne v vojnem letu 1918.

Moral sem slediti poveljniku Rogaške Slatine pod kolarnico na Ogrizkovem dvorišču, kamor smo bili stiščali gasilno orodje.

Oberst je pokazal s prstom na brizgalno, lestvo in cevni kolobar z gromovitim vprašanjem:

»Resnico zahtevam! Ali ste enkrat, odkar ste poveljnik čete, imeli vodo v brizgalni in ceveh ter ste raztegnili lestvo?«

»Ne!«

»Zginite s četo in orodjem v Slatino in k meni na raport!«

Raport in degradacija

Tovariši gasilci si lahko predočijo sami, kakva je bila naša vrnitev z vesele velike in zadnje gasilske vaje na pustni večer leta 1918.

Gasilsko orodje sem zaklenil v zdraviliško shrambo in se podal na raport, na katerem mi je bila vnaprej zasigurana radi popolnega prezira službenega povelja degradacija s častnega mesta gasilskega »hauptmana«.

Kakor je trajalo ob prihodu v slatinsko zdravilišče moje povišanje v gasilskega stotnika dobro uro, se je raztegnila na isti čas tudi odslovitvev.

Iz razbesnelih oberstovih psov sem razbral, da so bile pri njem osramočene bolničarke z ovadbo: Babične tablice so pokradli oficirski slugi in jaz bi naj bil dal ključke od gasilske shrambe, iz katere so se poslužili ponočnjaki gasilske raztegljive in tudi v več nadstropij segajoče lestve!

Koj po tem ženskem sporočilu je klical oberst mene na odgovor. Ker sem bil zapustil Slatino, me je sam iskal tako dolgo, dokler ga ni porinilo v pravo smer kruljenje in ukanje pijanih slug.

Stari me je že opral iz lastnih ust obdolžitve sokrivde pri pobalinski maškeradi nad okni v »Graškem domu«, ker se je sam uveril pod Ogrizkovo kolarnico, da ni bila gasilska lestev raztegnjena in v rabi, odkar je bila nabavljena.

Ob koncu raporta mi je narekoval srboriti Madžar kazni degrađa-

Strategija je beseda grškega izvora in pomeni umetnost vojskovanja. V starih Atenah so iz leta 500 pred Kristusovim rojstvom izvolili vsako leto po deset strategov za vodstvo vojsk. Ščasoma so to nalogo poverili le enem, pač najspodobnejšemu in najuglednejšemu strategu, ki je lahko imel več pomočnikov.

Strateg je istoveten z vojskovodjem. Smotreno razvršča vojaške edinice, preudarno pripravlja borbena dejanja, skrbi za zveze z ozadjem in za zadosten dotok potrebščin. Previdno troši razpoložljive moči in sredstva in se okorišča z vsemi naravnimi, n. pr. terenskimi prednostmi.

Če govorimo o gasilski strategiji, hočemo s tem označiti ukrepe za smotreno razvrščanje gasilcev, za hiter nastop gasilskih edinic in za njihovo preudarno pripravo za gasilsko borbo ali za reševanje. V širšem pomenu besede pa označujemo z gasilsko strategijo tudi nauk o načrtnem organizatoričnem delu pri gasilskih edinicah, o izbiri in pripravljenosti sredstev gasilske službe ter končno nauk o krajevnih; osobito o terenskih in gradbenih razmerah.

Dočim obsega strategija vsa dejanja, ki pripravijo spopad, obsega taktika zgolj borbena dejanja na bojišču samem. Ker se pa v borbi lahko poslužujemo različne taktike, nas uči strategija tudi izbiri pravilne in najbolj umestne taktike.

Dočim je gasilska strategija nauk o ukrepih za gasilsko borbo in reševanje, je gasilska taktika nauk o izvedbi te borbe in reševanja.

Pri vsakem požaru, pri vsaki elementarni nesreči je možnih več načinov napada in reševanja. Seveda niso vsi načini enako dobri. Vedno je le en način najboljši! Oni namreč, ki nas najhitreje, najenostavneje in najtemeljiteje privede do zaželenega cilja. Če vodita od orodišča na kraj nezgode dve poti: prva krajša, a slabša, druga daljša, toda boljša, je vendarle možno, da pridemo po drugi daljši poti hitreje na cilj.

Pravilna izbira poti in gasilnih sredstev, pravilna razdelitev dela in razvrstitev moštva, vse to so strateške činjenice, ki so odločilne za končni uspeh. Izbrali bomo pravilni način napada ali reševanja, delo bomo pravilno razdelili in orodje pravilno rabili le tedaj, če točno poznamo kraj in razmere, svojo moč in svoja sredstva. Poleg terenskih moramo poznati tudi gradbene razmere našega območja, osobito pa moramo tudi

vedeti, kje in v kakšnih količinah nam je na razpolago voda za gašenje.

Če je orodje še tako dobro, ne moremo uspeti, če moštvo ni dovolj izvežbano in ne ume z njim ravhati. Če pa je orodje in moštvo dobro, lahko vse pokvari nesposoben poveljnik. Tudi voznja z najboljšim avtom se lahko konča v cestnem jarku, če ni dobrega vozača.

Poveljnik, moštvo in orodje so glavni činitelji gasilske službe. Orodje mora biti primerno in v brezhibnem stanju, moštvo mora z orodjem hitro in taktično pravilno rokovati, poveljnik pa mora moštvo strateško pravilno voditi. Kako važno je vse to, nam osvetli primer, ki je žal še vedno zelo pogost.

V neki vasi izbruhne ponoči požar. Vnel se je hlev na spodnjem koncu vasi. Prasketanje ognja in vrišč domačih zbudi sosedo. Ljudje begajo sem ter tja. Rešujejo živino, opremo in opravo. Nekdo prisopihá na drugi konec vasi, kjer stanuje cerkovnik. Plat zvona spravi vso vas na noge. Gasilci se zbirajo pred orodiščem. Vrata se ne dajo odpreti. Pred pragom je zledenel sneg. Dva moža skočita domov po kramp in lopato. Ko odpro vrata, morajo odstraniti še klopi, mize, tombolsko tablo in drugo ropotijo, da morejo izvleči brizgalno.

Naposled odrinejo gasilci na požarišče. S težkim orodjem se le počasi prerinejo po ozki gazi do neke mlake. Sto nepoklicanih pomaga. Polagajo cevi. Prebijejo led, ki pokriva mlako. Ogenj medtem preskoči s hleva na hišo. Trobentač trobenta na vso sapo. S poveljnikom vred vsi kriče. Zmeda je nepopisna. Končno pricurlija voda. Toda curek je le slab in gasilci brizgajo sedaj tu, sedaj tam v ogenj, ki vedno bolj besni.

Predno pride pomoč iz bližnjega trga, preskoči ogenj na sosedov hlev. Trški gasilci postavijo motorno brizgalno h potoku. Polagajo dva cevovoda. Trobentači nestrpno kličejo vodo. Motor je muhast in noče vžgati. Cela rajda išče napako. Drug je drugemu v napotje. Prerekajo se. Končno motor vžge.

Dva močna curka vode udarjata na streho hleva, ki se je poslednji vnel. Voda curkoma odteka po stréhi, kakor ob hudi uri. Pod streho pa besni ogenj. Veter piha proti vasi. Vname se še druga hiša. Na pomoč pride še več okoliških gasilskih čet. Ob huronskem vpitju in trobentanju končno le ustavijo ogenj. Sicer sta pogoreli obe

cije in takojšnje premeštitve v graško garnizijsko bolnišnico, ker sem zlorabljal cele mesece njegovo slepo zaupanje v mene in niti enkrat nisem izpolnil njegovega povelja o teoretičnem in praktičnem vežbanju vojaške gasilske čete!

★

Na pepelnico jutro po opisanim in dobro uro trajajočem raportu sem se odpeljal kot navaden invalid v graško garnizijsko bolnišnico. Tam so mi izrezali in izdolbli zadnji že godni krogli. Ostali so mi do danes radostni spomini, kako sem bil kratko dobo poveljnik gasilske čete.

Od kdaj poznamo milo?

Znameniti kemik Just Liebig je pri neki priliki dejal: »Po tem, koliko narod porabi mila, lahko sklepamo na višino njegovega blagostanja in njegove kulture.« In v resnici je nedvomno izmed dveh enako obljubljenih pokrajin bogatejša, naprednejša in bolj kulturna ona, v kateri se porabi več mila. Poraba mila namreč ni odvisna morda od mode ali od okusa ali od česa sličnega, temveč od čuta za lepo in udobno, ki ga v nas budi snaga. Ljudje, ki nimajo razvitega čuta za vrednost lepega in udobnega, tudi nimajo smisla za snago in tedaj tudi ne potrebujejo mila.

Kar tiče same besede, naletimo nanjo (vsaj smiselno) že v stari zavezi. Tako beremo pri preroku Jeremiji v 2. poglavju 22. vrsti: »Kobí se z lugom umival...« Isto besedo rabi tudi prerok Malahija (3, 2).

Za slovenski svetopisemski »lug« rabijo nemški prevodi (protestantski) besedo — milo. Iz svetopisemskega besedila je res razvidno, da mislita preroka na neko milu podobno čistilno sredstvo. Vendar bodo imeli najbrž prav oni prevajalci sv. pisma, ki tu ne uporabljajo besede milo, temveč lug, lesni pepel, soda ali kaj podobnega, ker je umetelnost izdelovanja mila nastala skoraj gotovo mnogo kasneje. Pri najstarejših piscih namreč nikdar ni govora o milu, kadar pišejo o umivanju.

Prvi omenja milo rimljanski pisec Plinij, in sicer kot zunanje uporabljivo zdravilo in lasno lepoto. Znameniti zdravnik Galen pravi nekje, da je najboljša nemško milo, ker vsebuje največ maščobe. Drugo najboljšo mu je francosko milo. O uporabnosti mila pa pravi, da ono odstranjuje umazanost s telesa in iz obleke.

Splošno je mnenje, da se je milo najprej pojavilo pri starih Germanih (Nemcih) ali pa pri Galcih (Francozih).

V Italiji so začeli izdelovati milo šele potem, ko so se Rimljani na svojih bojnih pohodih v Galijo in Germanijo z izdelovanjem mila seznanili. Zanimivo je, da so pri izkopavanju mesta Pompeji (mesto v rimski Kampanji, ki ga je leta 79. zagrnila lava iz bruhajočega Vezuva) našli celo na milarno s precej dobro ohranjenimi izdelki.

Zal so podatki o izumu mila in o njega razširjenju več kot skromni. Gotovo pa je, da so milo že pred več kot tremi stoletji splošno rabili. To lahko sklepamo iz nekega angleškega kraljevskega odloka, s

domačiji, vendar so konec koncev pri pijači vsi junaki. Saj so odvrnili nevarnost od toliko drugih domačij.

Toda bodimo odkriti! Preudaren in odločen poveljnik bi s par izvežbanimi gasilci lahko več storil, kakor so storile številne neizvežbane gasilske čete s svojimi nesposobnimi poveljniki. Riba vedno pri glavi smrdi — to se dostikrat pokaže tudi pri gasilskih četah. Če poveljnik in ostali člani poveljstva ne skrbijo za red in disciplino, če ne učijo in vežbajo moštva in če ga ne umejo voditi, potem ni čuda, ako četa ni dorasla svojim velikim nalogam. Le s skrajno požrtvovalnostjo in z vsestranskim organizatoričnim delom lahko usposabljaajo četo za uspešno gasilsko službo.

Zato se morajo temeljito učiti vseh gasilskih ved in priučiti se morajo vseh gasilskih spretnosti. Svojo gasilsko vzgojo morajo stalno izpopolnjevati. To velja pri gasilskih četah prvenstveno za poveljnika. Kako naj se učenci okoristijo od učitelja, ki sam nič ne ve in ne zna? Resno se mora lotiti svojih številnih nalog. Kako naj se gasilci ravnaajo po poveljnikovem zgledu, če le-ta svojih dolžnosti ne jemlje resno?

Samovzgoja je temeljna dolžnost gasilcev na vodilnih mestih. Z njo si izpopolnjujejo svoje znanje. Najboljše sredstvo samovzgoje je redno čitanje strokovnega čtiva. Kdor drugega ne premore, naj čita poleg »Zakona o organizaciji gasilstva«, poleg »Pravil gasilske službe« in »Vadnika« vsaj naš strokovni list »Gasilec«. Ta je naša najcenejša strokovna knjiga, prinaša pa mnogo takega, kar mora vedeti vsak gasilec, osobito pa gasilci na vodilnih mestih. Vsaj ti bi morali biti nanj naročeni. Kdo izmed poveljnikov redno dobiva in prečita ta list od začetka do konca? Malo je takih; ostale je njihove brezbriznosti lahko sram! Saj bi morali v prid četam, ki so jim zaupale in poverile poveljniško funkcijo, temeljito izpopolnjevati svojo gasilsko vzgojo. Le tako si pridobe podlago za uspešno delovanje. Trdno naj sklenejo, da bodo zamujeno čim prej nadoknadili. To so dolžni tudi samim sebi, svojemu lastnemu ugledu. Kajti gasilci, ki niso možje na mestu, so zgolj uniformirane lutke in kot take toliko bolj smešni, kolikor višji čin imajo.

Poveljnik v praksi le tedaj uspešno dela, če je tudi v teoriji dovolj podkovan. Kdor teorije

gasilskih ved popolnoma ne obvlada, ta se v odločilnem trenutku zlepa ne znajde. Poveljnik-strateg čete pa si mora vselej hitro ustvariti pravilno sliko o položaju, pravilno mora presojati nevarnost in vse možnosti napada in obrambe. Vselej mora računati z vsemi zahrbtnostmi sovražnika. Nastopati mora sigurno, hitro in odločno. V svojih odločitvah ne sme kolebat. Lastno sigurnost in odločnost mora sugestivno prenesti na podrejeno moštvo.

Mojster katerega koli rokodelstva ima za seboj več vajeniških in pomočniških let. Šele nato polaga mojstrski izpit. Tudi učitelj se dolga leta pripravlja na svoj poklic, nakar dokaže z zrelostnim izpitom svojo sposobnost. Ali to gasilskemu poveljniku, ki mora biti mojster gasilske stroke in učitelj obenem, morda ni potrebno? Zgolj dejstvo, da je kak vaški velmož, nikakor ne zadostuje. V redu je, če ima izvoljeni poveljnik dovolj čuta odgovornosti, da se bo za ta svoj prostovoljni poklic čimprej usposobil. Če pa temu ni tako, potem je uboga četa, ki jo bo nesposoben poveljnik spravil ob ugled in dobro ime!

Poveljniki naj se s temeljito samovzgojo usposabljaajo za poveljniško službo, osobito za izvršitev mnogih organizatoričnih nalog njihovega prostovoljnega poklica.

II.

Obrisi organizatoričnega dela v četi

Vesten poveljnik mora skupno z ostalimi člani poveljstva takoj pričeti z vsestranskim organizatoričnim delom, da svojo četo čimprej usposobi za uspešno izvrševanje njenih številnih nalog. S prevzemom poveljniškega mesta se mu je odprlo široko in hvaležno polje dela. Tudi če je prevzel popolnoma opremljeno, izvrstno izvežbano in zelo udarno četo, ne sme počivati na sadovih dela svojega predhodnika. Sicer bo šla četa po njegovi krivdi rakovo pot.

Sodobna gasilska služba ne obsega samo alarmne in požarne službe, službe pri vajah in tečajih ter samarijske službe, temveč tudi reševalno službo pri elementarnih in drugih nesrečah ter zaščitno službo proti napadom iz zraka. Spričo njenega velikega obsega zahteva sodobna gasilska služba cele može. Od slehernega

katerim je bil neki angleški družbi podeljen monopol na proizvodnjo mila. Pogoj je bil, da mora družba letno izdelati 100.000 metrskih stotov mila ter od vsake tone plačati kraljevi blagajni 4 funtsterlinge kot davek. Ta monopol pa je izzval silno razburjenje med onimi milarji (bilo je le-teh kakih 20), ki se niso bili pridružili monopolski družbi. Ti družbe in njenega monopola nikakor niso hoteli priznati. A nič jim ni pomagalo. Izšla je namreč kraljevska odredba, ki je pod hudimi kaznimi prepovedala prodajo mila, ki ni bilo odobreno po monopolski družbi. Ko je del milarjev tudi to kraljevo odredbo odklonil, je leta 1633. londonsko kazensko sodišče obtožilo 16 milarjev zaradi prestopkov kraljevih ukazov. Obtoženci so na tožbo odgovorili z dolgim obrambnim spisom. A sodniki so odločili: »V obrambnem spisu je razen prvih štirih in desetih zadnjih besed vse ničevo. Obtoženci se obsojajo na ječo za tako dolgo, dokler bo to Nj. Veličanstvu prav, poleg tega pa mora vsak plačati 500—1500 funtsterlingov denarne kazni.« In je res 14 obtožencev sedelo kar 40 tednov, dva sta pa v ječi celo umrla. — Kasneje je izšlo še več kraljevskih odlokov v prilog monopolski družbi. Že l. 1635. je moralo spet več milarjev, nasprotnikov monopolne družbe, v ječo.

Šele leta 1637. je država monopol odkupila in pustila nato polno svobodo glede proizvodnje in prodaje mila. Vendar je pa bilo milarstvo še vedno tako visoko obdavčeno, da je vrglo državi letno okoli tri milijarde dinarjev.

Mesto mila so včasih mnoge obrti, v katerih se danes splošno uporablja milo, rabile kalijeve karbonate (izvleček iz pepela) ali pa amonijske karbonate (iz gnojnice). V srednjem veku so namesto mila rabili razne jedke luge.

Cepprav je tehnična kemija v zadnjih desetletjih silno napredovala, se proizvaja milo ponekod še vedno po prastarih receptih, to je iz loja in lesnega pepela. Velik preobrat je nastal v proizvodnji mila, ko je Leblanc iznašel način za umetno pridelovanje sode. Stari načini v milarstvu so se morali umakniti novim, v zakonih kemije bolj utemeljenim. V novejšem času uporabljajo v izdelovanju mila tudi prekomorske surovine, kakor palmino in kokosovo mast, južnoameriški goveji loj, avstralsko tolščo in severnoameriškosmrečno smolo. Največ mila se izdelava na Angleškem, na drugem mestu pa je Francija, kjer je zlasti močna milarška postojanka v obmorskem Marseillu.

Koliko se pa pri nas porabi mila? Na kakšni višini bi našli našo kulturnost, če bi jo merili po porabi mila? (Po »Naši moči« 1937.)

Plačaj naročnino!

gasilca zahteva veliko požrtvovalnosti, od poveljnika in ostalih članov poveljstva pa tudi mnogo delavnosti. Ti so v prvi vrsti odgovorni za delovanje čete, za njeno pripravljenost in izvežbanost. Skrbeti morajo, da člani točno in pravilno izvršujejo službene predpise. Storititi morajo vse, da usposobijo četo za obsežno gasilsko službo! Seveda velja to predvsem za poveljnika.

Četa se da usposobiti za gasilsko službo edinole s smotrnim organizatornim delom, ki si ga je treba pripraviti po dobro premišljenem načrtu. Najbolje je, da to napravimo tako-le:

1. ugotovimo delokrog čete,
2. določimo dolžnosti članov poveljstva,
3. delimo četo na odseke, vode in roje,
4. uvrstimo člane po odsekih,
5. odredimo posle poedinim enotam,
6. sestavimo službene rede,
7. uredimo orodišče,
8. organizirajmo posamezne vrste gasilske službe, in sicer:
 - a) požarno-varnostno službo,
 - b) službo pri tečajih in vajah,
 - c) službo pripravljenosti in stražno službo,
 - č) službo alarma,
 - d) požarno službo,
 - e) reševalno službo,
 - f) samarijansko službo,
 - g) službo pasivne zaščite proti napadom iz zraka,
 - h) službo za počastitev.

Po tem vrstnem redu je gasilska služba pravilno in najbolj logično razčlenjena.

(Dalje sledi)

»Vestnik obrambe pred napadi iz zraka« je moral v tej številki radi tehničnih ovir odpasti.

»GASILEC« izhaja vsakega 20. v mesecu in stane za člane letno 20 din, za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tehnični, oziroma strokovni sestavki se objavijo šele potem, ko jih pregleda zajednični gasilski inspektor. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.

Gasilske in uniformske čepice izdeluje

P. S E M K O

krznar in izdelovatelj uniformskih čepic

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 37

Velika zaloga vseh potrebščin za gasilske uniforme - Priznano strokovno
in solidno delo - Pri skupnem naročilu **znaten popust!** - Zahtevajte cenik!

K. Rosenbauer & drug, Celje

Priporoča prvovrstne najmodernejše motorne
brizgalne urejene na avtomatično krožno, vodno
in zračno hlajenje. — Agregati s 5 do 26 KS
Avtomobilske brizgalne vseh vrst
Sesalke za črpanje vode iz kleti s posebnim motorjem
Sesalne in tlačne cevi vseh vrst
Zahtevajte ponudbe in predvajanje. - Cene zmerne

*Varčujte in nalagajte svoje prihranke
v domači, mestni savod v*

MESTNO HRANILNICO, MARIBOR

Orožnova ulica 2

Uradne ure od 9—12

GASILSKE CEVI

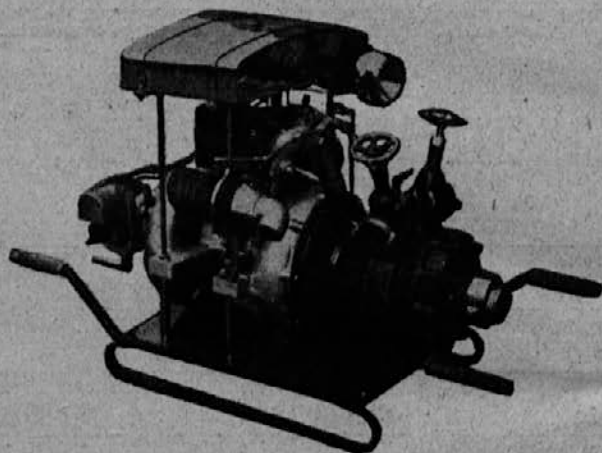
v vseh dimenzijah in jakostih
izdeluje v prvovrstni izdelavi

Industrija platnenih izdelkov d. d.

JARŠE, P. DOMŽALE

Dobijo se pri naslednjih tvrdkah: **A. Kassig, Ljubljana — I. Adamič, Ljubljana**
J. Adamič, Domžale — K. Rosenbauer & drug., Celje — Bogomir Divlak,
Maribor, na katere se blagovollje neposredno obrniti

Zanesljiva

Vztrajna

Najmodernejše motorne brizgalne

kakor konopljene cevi, gumijaste sesalne cevi, specialna olja za
dvo- in štiriktakne motorje ter druge tehnične potrebščine, dobavlja

Andrej Supan, Ljubljana, Celovška cesta 50

Oglejte si naše zaloge! Prepričajte se o naših cenah!

PINTER & LENARD

Telefon 22-80

železnina

Telefon 22-82

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 34

